

Rapport
4/2010

Effekter av krav om forsørgelsesevne ved familiegjenforening

Bernt Bratsberg
Oddbjørn Raaum

*Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning
Ragnar Frisch Centre for Economic Research*

Effekter av krav om forsørgelsesevne ved familiegjening

Bernt Bratsberg
Oddbjørn Raaum

Sammendrag: I 2003 ble regelverket for familieinnvandring endret slik at innvandrere etter asylsøknad med opphold på humanitært grunnlag møtte skjerpete krav om underhold ved gjenforening med ektefelle. Rapporten kartlegger effekter av regelendringen ved hjelp av informasjon fra ulike administrative registre koblet sammen på individnivå. Vi finner at regelendringen reduserte omfanget av både søknader og faktiske gjenforeninger med ektefelle etter fire år. Våre analyser viser også at underholds-kravet medførte høyere sysselsetting, økt arbeidsinntekt og mindre avhengighet av sosialhjelp blant gifte innvandrere uten ektefelle med opphold på humanitært grunnlag. Effekter på arbeidsmarkedsutfall utover de tre første årene er usikre.

Nøkkelord: Familieinnvandring, forsørgelsesevne, underholdskrav, arbeidsmarkedsutfall, sysselsetting

Kontakt: www.frisch.uio.no

Rapport fra prosjektet "Familieinnvandring og underholdskrav" (internt prosjektnummer 1492), finansiert av Utlendingsdirektoratet.

Takk til Gunhild Bolstad, Marie Hesselberg, Eivind Hoffmann og Anne Karin Storhaug for deltakelse i referansegruppen og verdifulle kommentarer til rapporten. Takk også til Kåre Vassenden for bistand med data.

ISBN: 978-82-7988-097-4
ISSN: 1501-9721

Sammendrag

Familierelatert innvandring har i dag stor betydning for den demografiske utviklingen i den vestlige verden og i Norge har familieinnvandring vært et viktigere oppholdsgrunnlag enn flukt, arbeid eller utdanning gjennom store deler av de siste 20 årene. Retten til opphold for nye eller etablerte utenlandske familiemedlemmer er regulert i detalj og krav til forsørgelsesevne og økonomisk grunnlag for underhold har variert i det norske regelverket gjennom ulike dispensasjonsordninger. Formålet med denne rapporten er å kartlegge mulige effekter av regelverksendringer som gjelder krav til økonomisk evne til underhold ved familiegjenforening. Personer med oppholdstillatelse i Norge etter asylsøknad var unntatt kravet om underholdsevne ved gjenforening med ektefelle i årene 1997 til mai 2003. I mai 2003 ble regelverket strammet inn slik at, fram til innvandrerens fikk bosettingstillatelse, gjaldt unntaket fra krav om underhold kun gjenforening med personer som fikk ordinært asyl og ikke lenger personer med opphold på humanitært grunnlag.

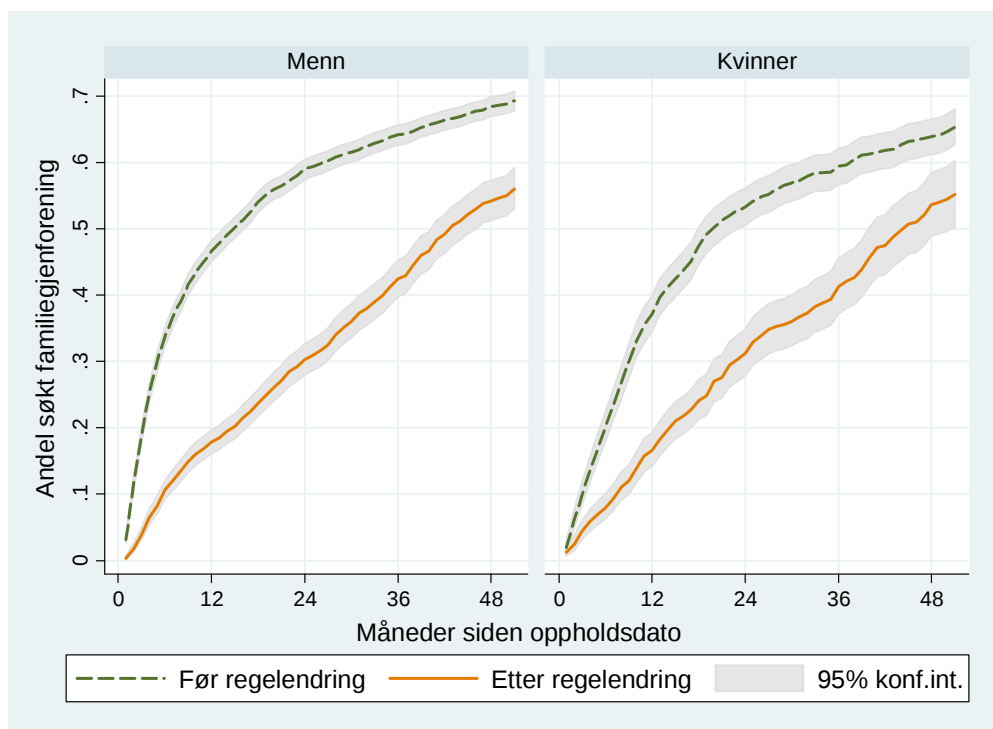
Regelverksendringer for utlendingers adgang til varig opphold i Norge vil både kunne påvirke hvem som ønsker å innvandre til Norge og atferden for personer som allerede har fått opphold. Vårt fokus er hvorvidt underholdskravet har påvirket omfanget av – og tidspunktet for – søknad om gjenforening og realisert gjenforening med ektefelle. Like viktig er spørsmålet om regelendringen har påvirket arbeidsmarkeds- og inntektssituasjonen for personer som potensielt ønsker opphold i Norge for sin ektefelle. Høyere inntekt vil ikke bare gi større forbruksmuligheter men også (en bedre) anledning til gjenforening med ektefelle.

En slik evaluering av effekter fra regelverksendringer fordrer at vi kan sammenlikne utfall for grupper under de alternative regelverk. I praksis benytter vi endringer i utfall blant personer med opphold på humanitært grunnlag som møtte ulike regelverk for gjenforeninger. Særlig for effekter på arbeidsmarkedsutfall blir det viktig å kontrollere for andre kilder til forskjeller mellom ankomstkohorter. Her benyttes andre grupper innvandrere med opphold etter asylsøknad der regelverket for familiegjenforening ikke endret seg, eller var irrelevant fordi de fikk opphold sammen med ektefellen eller ikke var gift ved første oppholdsdato.

Vårt empiriske grunnlag er informasjon fra ulike administrative registre koblet sammen på individnivå. Vi følger personer fra datoen de er registrert i folkeregisteret. Populasjonen er innvandrere som ble gitt oppholdstillatelse i Norge etter asylsøknad i årene 1997-2007. De elleve årene deles i en før- og en etterperiode i forhold til regelendringen i mai 2003. I figur A beskrives andelen som har søkt familiegjenforening i de to periodene ettersom antall måneder etter oppholdsdato øker og hvor referansepersonen har fått opphold på humanitært grunnlag. Etter 24 måneder var det omkring 60 prosent søknadsandel blant mennene som kom før regelendringen, sammenliknet med 30 prosent etter endringen. For kvinnelige referansepersoner falt søknadsandelen etter 24 måneder fra 53 prosent i førperioden til 31 prosent i etterperioden.

Vi finner at regelendringen har hatt betydning for omfanget av både søknader og faktiske gjenforeninger med ektefelle. Når vi tar hensyn til endringer i aldersfordeling og opprinnelsesland anslår vi at omfanget av søknader om familiegjenforening innen 24 måneder av oppholdsdato falt med 20 prosentpoeng etter regelendringen hvis referansepersonen er en mann, og med 15 prosentpoeng hvis referansepersonen er en kvinne. Figur A avslører imidlertid klare tegn til 'konvergens' ved at gruppen med opphold på humanitært grunnlag etter regelendringen har en vedvarende stabil vekst i antall søknader, særlig etter tre år som vanligvis sammenfaller med at innvandrerens får bosettingstillatelse. Tilsvarende bilde finner vi for kvinner. Dette innebærer at data for kun de fire første årene etter regelendringen ikke er nok til å kunne konkludere på de virkelig langsiktige effektene.

Figur A. Søknader om familiegjeningforening med gifte innvandrere med opphold på humanitært grunnlag bosatt i Norge.

Fallet i antall søknader førte naturlig nok til færre realiserte gjenforeninger med ektefelle. Andelen med faktiske gjenforeninger var i etterperioden 21 prosentpoeng lavere etter 48 måneder, både for kvinner og menn.

Underholdskravet vil for innvandrere etter asylsøknad som ønsker å samle familien gi sterkere incentiver til å skaffe seg inntekt; innvandreren søker hardere på arbeidsmarkedet og setter mindre krav til jobben. Men det er verdt å merke seg at incentivene til sterkere arbeidsmarkedstilknytning svekkes av at (i) ikke bare lønnsinntekt, men også (varige) trygder, introduksjonsstønad etc. inngår i grunnlaget, (ii) ikke alle innvandrere er fullt ut kjent med regelverket og endringer i det, (iii) det er uklart om kravet er effektivt og det er muligheter for skjønsmessig unntak og endelig (iv) kan det finnes svært få jobbmuligheter for noen søkergrupper. Dette er momenter som trekker i retning av at effektene på inntektsgivende arbeid for den enkelte innvandrere er små. Likevel finner vi at underholdskravet har hatt stor effekt på deltakelse og suksess på arbeidsmarkedet.

Metoden består i å sammenlikne tidsutviklingen i utfallsmål som lønn, inntekt, sysselsetting og mottak av sosialstønad for ulike grupper som ble stilt overfor forskjellige regelverk. De betydelige endringene i rammebetingelsene for arbeidsmarkedssuksess som fant sted fra før- til etterperioden må korrigeres for når vi vil isolere effekten av underholdskravet. Samtidig må vi korrigere for at introduksjonsstønnen ble innført i 2003. Vår foretrukne sammenlikningsgruppe som anslår hva som ville skjedd dersom underholdskravet ikke hadde blitt innført består av personer av samme kjønn som var (i) gift og fikk opphold på humanitært grunnlag sammen med ektefellen, eller (ii) ugift ved oppholdsdato, eller (iii) fikk ordinært asyl. Disse gruppene kom enten til Norge sammen med ektefelle eller opplevde ingen endringer i regelverket for gjenforening.

Vi anslår at andelen sysselsatt, definert som at innvandreren har et ansettelsesforhold i løpet av året, er 7 prosentpoeng høyere på grunn av regelendringen blant gifte mannlige innvandrere med opphold på humanitært grunnlag og som kom til Norge uten ektefelle, og 4 til 8 prosentpoeng høyere blant kvinner avhengig av sammenlikningsgruppe. Likeledes finner vi betydelige effekter på yrkesinntekt: en økning på omkring 40 tusen kroner for menn og 15 til 25 tusen kroner for kvinner. Den høyere graden av selvforsørgelse i gruppen vises også i vårt anslag der andelen av menn som mottar økonomisk sosialhjelp falt med 12 til 14 prosentpoeng som følge av regelendringen.

Selv om våre analyser tyder på betydelige effekter av underholdskravet i de første årene etter opphold, er datagrunnlaget for tynt til å kunne konkludere på de langsiktige effektene. Vår analyse av familieinnvandring viser klart at søknader og gjenforeninger er lavere etter fire år, men i den grad dette er forsinkelser vil effekten av regelendringen avta etter ytterligere et par år. Også for arbeidsmarkedsutfall finner vi tegn til fall i styrken av effekter over tid. For å kunne dokumentere de langsiktige effektene bør denne studien følges opp når flere år med utfallsdata er tilgjengelig for personer med opphold etter regelendringen. En oppfølgerstudie vil også kunne teste nærmere hvorvidt de positive arbeidsmarkedseffektene vedvarer etter at innvandreren får bosettingstillatelse og etter at ektefelle kommer til Norge.

English Summary

Effects of subsistence requirements for family reunification

Family-based immigration is today a major source of demographic change in many developed countries. In Norway, family reunification has been a more important immigrant admission criterion than protection, work, or education for the greater part of the past two decades. Admissions of new or established foreign family members are strictly regulated by immigration law. Requirements regarding income support have varied over time through exemptions for certain immigrant categories. The purpose of this report is to assess possible effects of a policy change that altered the requirements of sponsors' financial ability to support family members in applications for family reunification. Between 1997 and 2003, immigrants admitted to Norway following application of political asylum were exempt from subsistence requirements when reuniting with the spouse. In May 2003, the rules were tightened so that, until the immigrant held a settlement permit, the exemption pertained to reunions with immigrants admitted with ordinary asylum only, and no longer those admitted on humanitarian grounds.

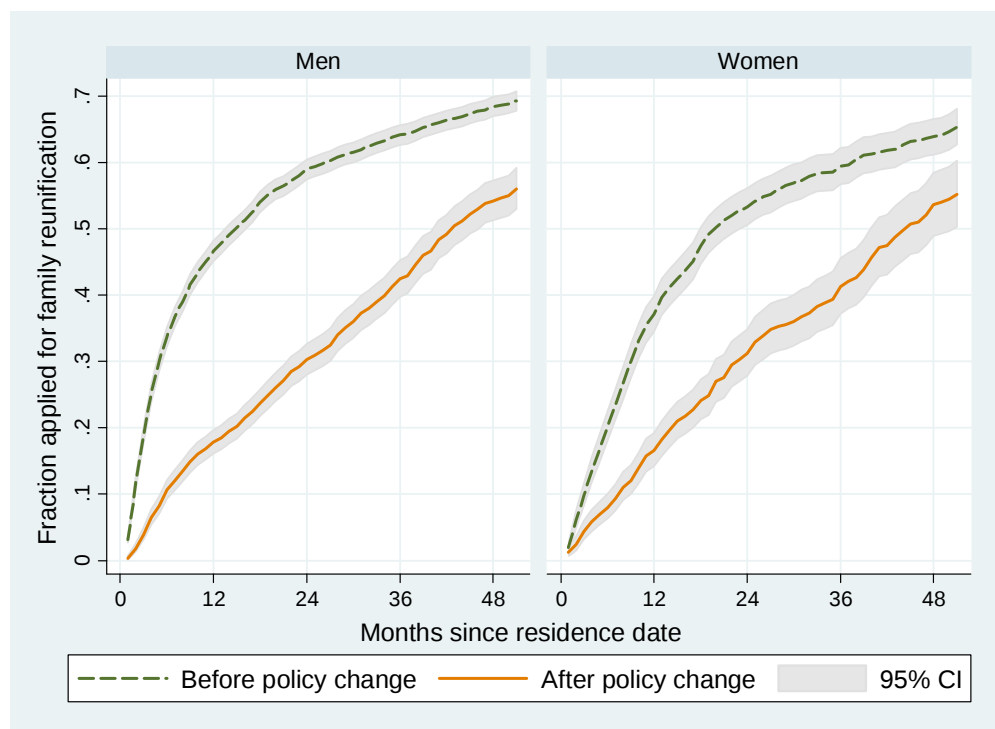
Policy changes that affect foreigners' access to permanent residence will influence both who wants to immigrate to Norway and the behavior of those already in the country. Our focus is whether the subsistence requirement affected the scope and timing of applications for reunification as well as realized reunions with the spouse. Equally important is the question of whether the policy change affected labor market participation and incomes of immigrants who may want to bring their spouse to Norway. Higher income will not only allow greater consumption but also improve the chances of reuniting with the spouse.

Evaluation of the effects of a policy change requires a research design that permits a comparison of outcomes under alternative policy rules. In practice, we rely on the change in outcomes across cohorts of immigrants admitted on humanitarian grounds who faced different policies for reunification. When studying the effects on labor market outcomes in particular, it is important to control for other sources of differences between arrival cohorts. In the present study we use other groups of immigrants admitted after application of asylum where the rules for family reunification did not change, or were irrelevant either because the immigrant entered Norway together with the spouse or was not married at the time of arrival.

Our empirical basis is data extracted from various administrative registers and linked with an individual identification number. We follow individuals from the date when they register in the central population register. The population consists of immigrants admitted to Norway after application of asylum in the period 1997-2007. The eleven years are divided into a before and an after period relative to the policy change in May 2003. In Figure A, we describe how applications for family reunification with immigrants admitted on humanitarian grounds increased with months since the residence date in the two periods. After 24 months, about 60 percent of male immigrants had figured as the reference person on a reunification application before the policy change, compared to 30 percent after the change. For female immigrants, the application share after 24 months fell from 53 percent to 31 percent between the two periods.

We find that the policy change affected the scale of both applications and actual reunions with the spouse. When we take into account changes in age distribution and country of origin, we estimate that the policy led to a decline in the volume of applications for family reunification by 20 percentage points for male immigrants and by 15 percentage points for females. Figure A reveals clear signs of 'convergence' in that the group admitted on humanitarian grounds after the policy change has sustained stable growth in the number of

Figure A. Applications for family reunification with immigrants admitted on humanitarian grounds before and after 2003 policy change.

applications, especially beyond three years which usually coincides with the time the immigrant is granted a settlement permit. The same pattern shows up for women. An implication is that data for only the first four-year period might not be sufficient to conclude on the long-term effects of the policy change.

The reduction in applications for reunification naturally led to fewer actual reunions with the spouse. We estimate that, after 48 months, the fraction of immigrants to actually reunite with the spouse fell by 21 percentage points for both men and women between the periods before and after the policy change.

The requirement of income support facing those admitted on humanitarian grounds who wish to gather the family gives the immigrant stronger incentives to acquire income; the immigrant might be expected to place more effort on job search and fewer conditions on type of work. But it is worth emphasizing that the incentives for stronger labor market attachment are weakened by the facts that (i) not only wage income, but also benefits such as the introduction allowance are included in the subsistence basis, (ii) not all immigrants are fully aware of policy regulations and rule changes, (iii) it is unclear whether the requirement is effective as the rules allow for some discretionary exemptions, and finally (iv) there may be few job opportunities for some applicants. Such factors suggest that the effects on paid work for the individual immigrant might be small. We nonetheless find that the subsistence requirement had a significant effect on participation and success in the labor market.

Our methodological approach is to compare the time evolution of such outcomes as wages, income, employment, and receipt of social assistance for immigrant groups who faced different regulatory rules. To isolate the effect of the subsistence requirement, we need to account for other important changes in underlying conditions for labor market success that

took place between the periods before and after the policy change. We must further correct for enrollment in the introduction scheme that was also implemented in 2003. Our preferred comparison group to estimate what would have happened if the subsistence requirement had not been introduced, consists of immigrants of the same gender who were (i) married and admitted on humanitarian grounds together with their spouse, or (ii) admitted on humanitarian grounds and not married at the residence date, or (iii) admitted with ordinary asylum. These groups either entered Norway together with the spouse or saw no change in requirements for reunification.

According to our estimates, the policy change increased the employment rate (defined as the share of immigrants having a job contract with an employer during the year) among married male immigrants admitted on humanitarian grounds and who came to Norway without the spouse by 7 percentage points, and by 4 to 8 percentage points among women depending on the exact comparison group. Likewise, we find significant effects on earnings: an increase of about 40 thousand NOK (in 2009 currency) for men and 15 to 25 thousand NOK for women. The higher degree of self-sufficiency is also reflected in our estimate that the proportion of men to receive social assistance fell by 12 to 14 percentage points as a result of the policy change.

Although our empirical analysis points to significant effects of the subsistence requirement during the first years of residence, the evidence is too thin to conclude on the long-term effects. Our analysis of family reunification shows that the volume of applications and reunions are lower after four years, but to the extent that these are delays the effect might fade after another couple of years. Even for labor market outcomes we find signs of diminished strength of effects over time. To document the long-term effects this study should therefore be followed up when more years of outcome data after the policy change become available. A follow-up study will also be able to investigate whether the positive employment effects persist after the immigrant is granted a settlement permit and after the immigrant is reunited with the spouse.

1. Innledning

Familierelatert innvandring har i dag stor betydning for den demografiske utviklingen i fleste vestlige land. I Norge har familieinnvandring vært et viktigere oppholdsgrunnlag enn flukt, arbeid eller utdanning gjennom store deler av de siste 20 årene. I perioden 1990-2008 kom 151 000 ikke-nordiske familieinnvandrere til Norge og de utgjorde hele 40 prosent av den totale ikke-nordiske innvandringen (Aalandslid og Tronstad, 2010).

Retten til opphold i Norge for nye eller etablerte utenlandske familiemedlemmer er regulert i detalj. Erfaringene i Norge de siste 20 årene viser at mange får opphold på tross av begrensningene som regelverket legger på muligheten til å få slik tillatelse. Krav til forsørgelsesevne og økonomisk grunnlag for underhold har variert i det norske regelverket gjennom ulike dispensasjonsordninger. Formålet med denne rapporten er å kartlegge mulige effekter av regelverksendringer som gjelder krav til økonomisk evne til underhold ved rett til familiejenforening i Norge.¹ Personer med oppholdstillatelse i Norge **etter asylsøknad var unntatt** kravet om underholdsevne ved gjenforening med ektefelle i årene 1997 til mai 2003. I mai 2003 ble regelverket strammet inn slik at, fram til innvandrerer fikk bosettingstillatelse, **gjaldt unntaket fra krav om underhold kun personer som fikk ordinært asyl**. Således ble det innført krav om forsørgerevne de tre første årene for personer med opphold på humanitært grunnlag, dvs. de fleste som hadde fått opphold etter søknad om asyl. Fra 1. januar 2010 ble det innført ytterligere krav til forsørgerevne men effekter av disse endringene er ikke omfattet av rapporten grunnet kort virketid.

Regelverksendringer for utlendingers adgang til varig opphold i Norge vil både kunne påvirke hvem som ønsker å komme til Norge og atferden for personer som allerede har fått opphold i Norge. Vårt fokus er hvorvidt underholdskravet har påvirket omfanget av – og tidspunktet for – søknad om gjenforening og realisert gjenforening med ektefelle. Like viktig er spørsmålet om regelendringen har påvirket arbeidsmarkeds- og inntektssituasjon for personer som potensielt ønsker opphold i Norge for sin ektefelle. Høyere inntekt vil ikke bare gi større forbruksmuligheter men også (en bedre) anledning til gjenforening med ektefelle.

En slik evaluering av effekter fra regelverksendringer fordrer at vi kan sammenlikne utfall for grupper under de alternative regelverk. I praksis benytter vi endringer i utfall blant personer med opphold på humanitært grunnlag som møtte ulike regelverk for gjenforeninger. Særlig for effekter på arbeidsmarkedsutfall blir det viktig å kontrollere for andre kilder til forskjeller mellom ankomstkohorter. Her benyttes andre grupper innvandrere med opphold etter asylsøknad der regelverket for familiejenforening ikke endret seg, eller var irrelevant fordi de fikk opphold sammen med ektefellen eller fordi de ikke var gift ved første oppholdsdato.

Vårt empiriske grunnlag er informasjon fra ulike administrative registre koblet sammen på individnivå. Vi følger personer fra dagen de er registrert i folkeregisteret. Populasjonen er innvandrere som ble gitt oppholdstillatelse i Norge etter asylsøknad i årene 1997-2007.

2. Underholdskravet i regelverket for familieinnvandring til Norge

Hovedregelen er at referansepersonen skal sikre underhold for familie som kommer til Norge. Fra 1997 og frem til 1.5.2003 ble det ikke stilt krav om sikret underhold for ektefeller dersom

¹ Regelverket skiller mellom kriterier for rett til oppholdstillatelse og forhold som kan legges til grunn ved en skjønnsmessig vurdering (eksempelvis ”sterke menneskelige hensyn”).

referansepersonen hadde opphold på grunnlag av søknad om asyl og ekteskapet var inngått før referansepersonen reiste inn i riket.

Med virkning fra 1.5.2003 ble utlendingsloven endret slik at det *kun* ble gjort unntak dersom referansepersonen hadde fått innvilget asyl. Det var fremdeles et krav om at ekteskapet var inngått før referansepersonen reiste inn i riket. Dette innebar et skjerpet krav til underhold for asylsøkere som fikk opphold av sterke menneskelige hensyn eller av andre beskyttelsesgrunner enn etter flyktningkonvensjonens definisjoner. Kravet til underholdsevne frafalt imidlertid etter at referansepersonen hadde fått bosettingstillatelse jf forskrift § 25 fjerde ledd bokstav c. Denne gir permanent opphold i Norge og innvilges typisk etter tre år med sammenhengende opphold i landet. Dermed er det i prinsippet kun de tre første årene at underholdskravet virkelig var bindende, i det minste for personer som fylte kriteriene for bosettingstillatelse.

Asylsøkere som fikk opphold av sterke menneskelig hensyn eller av andre beskyttelsesgrunner (dvs. som hadde søkt og ikke fikk asyl, men likevel opphold av andre grunner) møtte altså et endret regelverk etter 1.5.2003.² Vårt utgangspunkt er at regelverket på tidspunktet man søker familiegjengen legges til grunn ved vurderingen. Merk også at unntaksbestemmelsen som ble endret i 2003 hele tiden har omhandlet unntak for personer med *ekteskapsinngåelse før ankomst* til Norge.

Etter innstramningen i mai 2003, som er gjenstand for denne evalueringen, har det skjedd en rekke endringer i kravet til sikret underhold. Mens det tidligere gjaldt et generelt unntak i utlendingsforskriften fra kravet om sikret underhold dersom referansepersonen var norsk borger, ble underholdskravet skjerpet i 2003, som et tiltak mot tvangsekteskap, slik at det i slike saker alltid ble stilt krav om sikret underhold dersom en av partene var under 23 år. I disse sakene ble det også innført et krav om at underholdsevnen som hovedregel måtte oppfylles av referansepersonen selv.

Fra 1. januar 2010 er det innført følgende innstramminger av underholdskravet gjennom ny lov og forskrift:

- Som utgangspunkt er det bare de forventede inntektene til referansepersonen som kan medregnes (søkerens forventede inntekt medregnes ikke).
- Det stilles som hovedregel krav om at referansepersonen også i året forut for at tillatelse gis, skal ha hatt tilstrekkelig inntekt til å oppfylle underholdskravet. Dette skal fremgå av utskrift av likningen.
- Det stilles som hovedregel krav om at referansepersonen ikke har mottatt sosialhjelp i året forut for at oppholdstillatelse gis.
- Ordningen med at det som hovedregel ble gjort unntak fra underholdskravet for ektefelle eller samboer til norsk borger over 23 år, ble fjernet. Det samme gjelder unntakene for barn og ektefelle og samboer gjennom tre år til utlending med permanent oppholdstillatelse.

(Fra 1. januar 2010 er det, i tillegg til underholdskravet, innført et krav om at referansepersonen må ha fire års heltidsarbeid eller utdanning for at ektefelle eller samboer skal ha rett til familieetablering. Kravet gjelder ikke personer som har levd i et etablert samliv før tidspunktet for referansepersonenes innreise i riket eller mens begge har hatt oppholdstillatelse her.)

Underholdskravet var opprinnelig satt til lønnstrinn 1 i Statens lønnsregulativ, som tilsvarte kr 167 500,- i 2004 og kr 200 800,- i 2009. I juli 2008 økte underholdskravet fra lønnstrinn 1 til lønnstrinn 8 i Statens lønnsregulativ (kr 217 600,- i 2009). Hvilke inntektskilder som danner grunnlag for underhold og om unntaksregler fremgår av

² De to gruppene omtales som opphold på humanitært grunnlag. Fra 1. januar 2010 er det innført et utvidet flyktningbegrep i norsk rett, hvilket innebærer at også personer som innvilget oppholdstillatelse av andre beskyttelsesgrunner enn etter flyktningkonvensjonens definisjoner innvilges asyl.

utlendingsforskriften § 10-8. Nærmere retningslinjer for praktiseringen av underholdskravet er nedfelt i UDI RS 2010-118.

3. Effekter av regelendringer – Kontrafaktiske utfall og sammenlikningsgrupper

Effekter av regelendringer innført på et kalendertidspunkt for en hel gruppe er åpenbart krevende å identifisere. Vårt utgangspunkt er ønske om å kartlegge effekter ut fra observert atferd, og ikke detaljerte kvalitative studier av personer involvert og potensielt påvirket av endringen. Fokus er på mulige effekter på søknad om familiegjenforeninger, faktiske realiserte gjenforening og arbeidsmarkedsutfall for referansepersonen. Den fundamentale utfordringen i effektevalueringstudier er at vi kun observerer hvert individ i et regime. Som grunnlag for anslag på effekter må vi etablere kontrafaktiske utfall som beskriver hva som ville skjedd om regelverket var et annet (for eksempel uendret).

Vi baserer oss på data for utviklingen før og etter regelendringen. I praksis følger vi ulike ankomstkohorter til Norge og registrerer søknader om familiegjenforeninger og utfall på arbeidsmarkedet. La oss bruke ”søkt familiegjenforening etter 2 år” som eksempel på utfallsvariabel. Med individdata for alle asylsøkere kan vi beregne andel søkt for en gitt gruppe/kohort både før og etter regelendringen. Kan en eventuell forskjell i utfall tilskrives endringen i regelverket, eller andre forhold?

En står overfor minst to problemer; Endringer i sammensetning av kohortene vil kunne gi ulike utfall, uten at det skyldes regelendringen, og i tillegg vil forskjell i rammebetingelser (kalendertidseffekter) kunne forklare hvorfor færre/flere søker enn tidligere. Vår metode for identifikasjon av effekter bygger altså på at vi kan sammenlikne den observerte utviklingen i målgruppen med kontrafaktiske utfall, eller anslag på hva som ville ha skjedd dersom regelendringen ikke var blitt gjennomført. Data for ankomstkohorter før og etter 2003 er avgjørende, men ikke tilstrekkelig. En enkel før-etter sammenlikning lider av den klare svakheten at mange andre forhold enn selve regelverket forandres over tid. Vi kan neppe tilskrive observerte forskjeller mellom ankomstkohorter kun til regelendringen. Derfor blir det viktig med data som gir anledning til å følge inntektsutvikling og familiestruktur for andre innvandrergupper som er likest mulig personer med opphold på humanitært grunnlag. Vi vil benytte hva man i evalueringslitteraturen kaller en ”forskjell i forskjell metode” (”difference in difference”). En kritisk antakelse i denne metoden er at forskjeller i utfall mellom grupper som skyldes andre faktorer er rimelig konstante over tid. Selve den statistiske modellen er ikke av samme fundamentale betydning og vil i praksis være tilpasset datastrukturen og utfallet vi ser på.

Illustrasjon; Gjennomsnittsutfall etter periode og gruppe.

	Opphold hum grunnlag (OHG)	Sammenlikningsgruppe (SLG)
Før regelendring	$Y_{Før}^{OHG}$	$Y_{Før}^{SLG}$
Etter regelendring	Y_{Etter}^{OHG}	Y_{Etter}^{SLG}

De to aktuelle anslagene på gjennomsnittseffekter kan beskrives med illustrasjonen over.

Effektanslag innen gruppe

Følger vi ulike kohorter innen samme gruppe vil effektanslaget simpelthen være forskjell i gjennomsnittlig utfall fra før til etter regelendringen;

$$\text{Effektanslag innen gruppe} = Y_{\text{Etter}}^{\text{OHG}} - Y_{\text{Før}}^{\text{OHG}}$$

Den vil være usikkerhet knyttet til effektanslaget fordi gjennomsnittet i hver gruppe påvirkes av tilfeldig variasjon og faktorer som ikke samvarierer med regelendringen.

Effektanslag ut fra forskjeller mellom grupper

Ulempen ved å følge kun en gruppe er altså at effektanslaget potensielt blir påvirket av andre forhold enn selve regelendringen når virkningene av utelatte faktorer er tilfeldig fordelt. Dersom disse 'andre forholdene' (for eksempel konjunkturedringer) har tilsvarende innflytelse på en sammenlikningsgruppe som *ikke* er påvirket av regelendring, kan vi benytte utfall for denne gruppen som grunnlag for anslag på kontrafaktiske utfall. Når denne kontrafaktiske utviklingen for målgruppen (OHG) måles ved hjelp av en sammenlikningsgruppe (SLG) blir uttrykket for effektanslaget slik;

$$\text{Effektanslag forskjell i forskjell} = (Y_{\text{Etter}}^{\text{OHG}} - Y_{\text{Før}}^{\text{OHG}}) - (Y_{\text{Etter}}^{\text{SLG}} - Y_{\text{Før}}^{\text{SLG}})$$

Med andre ord; dersom endringen over tid for målgruppen er større enn endringen for sammenlikningsgruppen er effekten av regelendringen positiv. Merk at "positiv" her ikke har noe normativt innhold. Dersom et utfall er uønsket vil selvfølgelig en negativ effekt være positivt for samfunnet!

Det er viktig å understreke at *familiegjenforening* med utlending med oppholdstillatelse etter søknad om asyl, kun er aktuelt dersom vedkommende var gift ved ankomst og kom til Norge uten ektefellen. I denne gruppen var det mange som fikk opphold på humanitært grunnlag. Dette er vår målgruppe. Når vi skal velge sammenlikningsgruppe må vi benytte grupper for hvem utfallsrommet er tilsvarende. Det er irrelevant å se på eventuelle søknader om familiegjenforeninger for grupper der gjenforening ikke er aktuelt (fordi de var ugift eller flyttet til Norge sammen med ektefellen). Det er kun søkere som fikk asyl, som var gift ved ankomst, men kom alene, som kan være aktuelle som sammenlikningsgruppe når vi skal studere mulige effekter på familiegjenforening.

For arbeidsmarkedsutfall er derimot flere grupper aktuelle. Personer som fikk asyl og var gift ved ankomst kan sammen med både enslige og gifte OHG personer tjene som sammenlikningsgruppe.

I våre effektanalyser har vi til en viss grad mulighet til å kontrollere for endringer i sammensetning av både målgruppen (OHG, gift, kom alene) og sammenlikningsgruppen ved hjelp av informasjon om kjennetegn som alder, kjønn og opprinnelsesland. Dataene er beskrevet i neste kapittel.

4. Datakilder

Vår rapport bygger på koblete individdata fra tre kilder: SSB, UDI og øvrige administrative registerdata. Nyere data fra SSB gir oversikt over faktisk innvandring etter innvandringsgrunn og oppholdsgrunnlag, basert på koblinger mellom Det sentrale folkeregister i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i UDI (Daugstad, 2008; SSB, 2010). Data levert til

Tabell 1. Oversikt over kilder for utfallsvariabler

Variabler (kjennetegn)	Kilde	Oppløsning	Årganger
Lønnsinntekt	Lønns- og trekkoppgaveregisteret	Arbeidsforhold, datering noe usikker	1992-2007
Pensjonsgivende inntekt	Ligningsregisteret	Årlig	1967-2007
Arbeidsforhold	Arbeidstaker-arbeidsgiverregisteret	Daglig men noe usikker datering	1993-2007
Arbeidsledighet	Arena (A-etats, nå NAVs registre)	Månedlig	1992-2007
Deltakelse på arbeidsmarkedstiltak	Arena (A-etats, nå NAVs registre)	Månedlig	1992-2007
Dagpenger ved arbeidsledighet	Arena (A-etats, nå NAVs registre)	Månedlig	1992-2007
Sosialstønad	FD-trygd (SSB)	Forløp	1992-2007
Introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere	Lønns- og trekkoppgaveregisteret	Årlig	2004-2007
Utvandring	Folkeregisteret	Dato	1993-2007
Bostedskommune	Folkeregisteret	Årlig	1993-2007

prosjektet fra UDI gir informasjon om tidspunkt for søknader om familiejenforening, men inneholder ikke dato for innvilget bosettingstillatelse. Ekteskapelig status ved oppholdsdato hentes fra innvandrers opprinnelige innmelding i folkeregisteret. En rekke administrative registerdata vil brukes til å måle arbeidsmarkedsutfall.

Populasjonen er innvandrere med oppholdstillatelse i Norge etter asylsøknad i løpet av årene 1997-2007. I analysene av familieinnvandring og arbeidsmarkedsutfall vil utvalgene være avgrenset til referansepersoner som var 18-60 år gamle ved første oppholdsdato. Faste individkjennetegn tilgjengelig i data omfatter kjønn, fødselsår, bakgrunnsland, ekteskapelig status ved ankomst og oppholdsgrunnlag.

Utfallsvariablene inkluderer (i) Dato for søknad om familiejenforening (hvis søkt) (ii) Gjenforening med ektefelle (tidspunkt) (iii) Arbeidsmarkedsutfall og selvforsørgelsessevne målt ved inntekt, sysselsetting, trygd og økonomisk sosialhjelp. Disse er målt på årsbasis og definert med utgangspunkt i ulike registre, se Tabell 1.

5. Utviklingen i oppholdstillatelser etter asylsøknad

Endringer i regelverk på utlendingsområdet vil potensielt både ha effekter på antall personer som søker opphold i Norge, og på utfall for de som kommer. En omfattende analyse av mulige effekter av 2003-revisjonen på antall ankomster og sammensetning dekkes ikke av

Tabell 2. Utviklingen i antall folkeregistrerte innvandringar etter asylsøknad, etter oppholdsgrunnlag

År	Humanitært grunnlag	Ordinært asyl	Midlertidig opphold (MUF)	Totalt
1990	1 840	1 086		2 926
1991	2 014	1 058		3 072
1992	2 150	1 066		3 216
1993	1 553	959		2 512
1994	825	177		1 002
1995	911	43		954
1996	595	18		613
1997	687	36		723
1998	1 777	102		1 879
1999	3 454	215		3 669
2000	3 268	111	2 198	5 577
2001	2 451	208	92	2 751
2002	2 855	349		3 204
2003	3 202	638		3 840
2004	3 361	524		3 885
2005	2 515	638		3 153
2006	1 631	505		2 136
2007	3 059	978		4 037
2008	2 489	1 090		3 579
Totalt	40 637	9 801	2 290	52 728

Note: Gruppen med midlertidig opphold (MUF) består av personer fra Irak med første opphold i 2000 og 2001 på humanitært grunnlag (men ikke vern). Deres ektefeller hadde ikke rett til å søke familiegjenforening. Basert på data levert prosjektet, se kapittel 4.

denne rapporten. Som bakgrunn for analyser av familiegjenforening og arbeidsmarkedsutfall er det likevel informativt å se på utviklingen i oppholdstillatelser etter asylsøknad fra 1997 til 2008. Vi har *ikke* data for alle søknader om asyl, men vi observerer personer som fikk opphold. Vårt utgangspunkt er innvilgede oppholdstillatelser etter asylsøknad, uten at vi kan si noe om en eventuell endring i avslag har påvirket utvalget personer i studien.

Antallet oppholdstillatelser etter asylsøknad varierer sterkt over tid. Antallet asylsøkere til Norge svinger fra år til år, av ulike grunner (Brekke og Aarset, 2009). Konfliktene i det tidligere Jugoslavia og i Somalia og krigene i Irak og Afghanistan er velkjente eksempler på hendelser med konsekvenser for antall personer som søker beskyttelse og opphold i Norge. Analyser av innstrømningen av asylsøkere både til Norge og andre mottakerland viser at konfliktutbrudd i hjemlandet er den viktigste årsaksfaktoren til endringer i innstrømningen, og at strengere asylopolitikk i mottakerland har spilt en mindre viktig rolle i å styre strømmen av asylsøkere (Brekke og Aarset, 2009; Hatton, 2009). Samtidig er Norge kun ett av mange alternative steder å søke opphold. Endringer i regelverk, både i Norge og i alternative destinasjonsland, er en av mange faktorer som kan endre valget av land der det søkes opphold.

Tabell 2 viser antall førstegangsregistreringer i det sentrale folkeregisteret for personer med opphold etter asylsøknad i perioden 1990-2008. Vi skiller mellom personer som fikk

Tabell 3. Voksne innvandrere med opphold etter asylsøknad 1997-2007, etter ekteskapelig status og oppholdsgrunnlag

Kjønn, før/etter regelendring	OHG. Gift, kom uten ektefelle (1)	Ordinært asyl. Gift, kom uten ektefelle (2)	OHG. Ugift (3)	Ordinært asyl. Ugift (4)	Gift, kom sammen med ektefelle (5)	Midler-tidig opphold (6)	Totalt
Menn, før	4 036	182	2 645	194	1 459	1 882	10 398
Menn, etter	1 767	387	2 690	625	1 134	0	6 603
Kvinner, før	1 255	59	1 028	101	1 435	124	4 002
Kvinner, etter	839	266	1 238	584	1 192	0	4 119

Note: Før er oppholdsdato i perioden 1.1.1997-30.4.2003; etter dekker perioden 1.5.2003-31.12.2007. OHG står for opphold på humanitært grunnlag. Alder 18-60 per oppholdsdato. Gruppen i kolonne (5) omfatter også noen personer med ektefelle allerede i Norge. Basert på data levert prosjektet, se kapittel 4.

ordinært asyl og de med opphold på humanitært grunnlag.³ I løpet av nesten 20 år fikk omkring 50 000 asylsøkere opphold i Norge, men færre enn en av fem fikk ordinært asyl. De langt fleste fikk opphold på humanitært grunnlag. Andelen med ordinært asyl har økt noe de siste årene, men i observasjonsperioden, som er fokus for denne rapporten (1997-2007), utgjør de kun 12,3 prosent av innvandrere med opphold etter asylsøknad.

Vi har skilt ut personer fra Irak som fikk opphold i 2000 og 2001 med "ASYL-HGR" kode for innvandringsgrunn i dataene. Denne gruppen vil i all hovedsak bestå av personer som fikk midlertidig opphold uten mulighet til familiejenforening ("MUFere") og som sto overfor et helt annet regelverk mht familieinnvandring enn andre grupper. Det er derfor viktig å skille MUFere fra andre grupper asylsøkere i våre analyser.⁴

I Tabell 3 fokuserer vi på voksne innvandrere etter asylsøknad i før- og etterperiodene under årene 1997-2007 og deler inn innvandrerne i hovedgruppene etter ekteskapelig status ved ankomst, felles/enslig ankomst og oppholdsgrunnlag. Fokus for våre analyser er gruppen i kolonne (1), de som fikk opphold på humanitært grunnlag og var gift men kom til Norge uten ektefelle. I analysene som følger i kapittel 6 (om familiejenforeninger) er det kolonne (2) som utgjør en mulig sammenlikningsgruppe. Denne gruppen er imidlertid ganske liten. I analysene av arbeidsmarkedsutfall i kapittel 7 vil vi derfor utvide sammenlikningsgruppen til også å omfatte kolonnene (3), (4) og (5). I robusthetssjekker vil vi også presentere resultater hvor sammenlikningsgruppen kun består av personer i kolonne (3), dvs. innvandrere som også fikk opphold på humanitært grunnlag men som var ugift ved første oppholdsdato.

Endringer i andel gifte innvandrere.

Tabell 3 avslører et tydelig skift over tid i retning av en økt andel ugifte blant personer med opphold etter asylsøknad. I løpet av årene før regelendringen var det langt vanligere at personer som fikk opphold på humanitært grunnlag var gift (kolonne (1) vs. (3)). Etter 2003

³ Kodene "ASYL-HGR", "ASYL-VERN" eller "ASYL-15MND" i variabelen *inngrunn3* i data fra SSB.

⁴ Merk at våre data ikke inneholder direkte informasjon om hvem som er MUFere, slik at vår definisjon omfatter noen flere individer enn dem som faktisk fikk midlertidig beskyttelse i den aktuelle perioden.

Tabell 4. Innstrømning av gifte personer med opphold etter asylsøknad, regresjonsanalyser

Kjønn:	Menn		Kvinner	
	(1)	(2)	(3)	(4)
OHG etter regelendring	-0.170 (0.009)	-0.098 (0.027)	-0.071 (0.015)	0.042 (0.044)
Alder ved opphold	0.022 (0.000)	0.023 (0.000)	0.006 (0.001)	0.007 (0.001)
Irak	0.286 (0.011)	0.272 (0.011)	0.128 (0.026)	0.102 (0.025)
Somalia	0.398 (0.011)	0.390 (0.010)	0.361 (0.016)	0.299 (0.015)
Afghanistan	0.236 (0.014)	0.223 (0.013)	0.113 (0.046)	0.085 (0.040)
Opphold etter regelendring OHG		-0.073 (0.026)		-0.129 (0.041)
		-0.017 (0.023)		0.060 (0.040)
Konstantledd	-0.299 (0.017)	-0.284 (0.027)	0.177 (0.028)	0.125 (0.044)
Utvalg	OHG	OHG + ordinært asyl	OHG	OHG + ordinært asyl
Observasjoner	11 010	12 381	4 219	5 209

Note: Avhengig variabel er indikator (0/1) for om asylsøker er gift ved tidspunkt for første opphold. Utvalgene er avgrenset til personer med opphold etter asylsøknad i alder 18-60 som kom uten ektefelle og som heller ikke er gift med asylsøker, dvs. gruppene i kolonne (1), (2), (3) og (4) i Tabell 3. De med midlertidig opphold (MUF) er utelatt fra utvalgene. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

er dette snudd opp ned; særlig blant menn. Det er relativt sett flere enslige ved ankomst. Fallet i andelen som er gift er særlig påfallende for personer med opphold på humanitært grunnlag (som ble berørt av kravet til underhold). Dette reiser spørsmålet om regelendringen og innføringen av underholds krav kan ha påvirket innstrømningen av asylsøkere til Norge? Mangel på data over strømmen til andre destinasjonsland gjør det imidlertid umulig å besvare spørsmålet eksakt.

Vi er begrenset til å sjekke hvorvidt endringene i andelen gifte skyldes ulike alders- og landbakgrunnssammensetning over tid. Regresjonsanalysene i Tabell 4 avviser denne forklaringen. Her er utfallet status 'gift ved ankomst', og utvalget personer er avgrenset til personer med opphold etter asylsøknad i alder 18-60 som kom uten ektefelle og som heller ikke er gift med asylsøker. Vårt effektanslag av regelendringen framkommer som estimatet av koeffisienten på forklaringsvariabelen "OHG etter regelendring". Når vi kontrollerer for alder og bakgrunnsland anslår vi at andelen asylsøkere som er gift falt med 17 prosentpoeng for menn (kolonne 1). Men dersom vi benytter gruppen med ordinært asyl som sammenlikningsgruppe reduseres effekten til et fall på ca 10 prosentpoeng (kolonne (2)). Også blant gruppen med ordinært asyl falt andelen som er gift etter 2003 og benytter vi denne gruppen til å anslå hva som ville skjedd uten regelendringen blir effekten altså langt svakere. Blant kvinner falt andelen gift med ca 7 prosentpoeng (kolonne (3)), men effekten av regelendringen er nær null når vi benytter forskjell i forskjell metoden (kolonne (4)).

Tabell 5. Familiegjenforeninger med innvandrere etter asylsøknad fra 1990-2008, etter referansepersoners innvandringsgrunn og -år, og etter gjenforeningsår

År	Sortert etter referansepersoners innvandringsår					Sortert etter gjenforeningsår		
	Humanitært grunnlag		Ordinært asyl		Totalt	Hum. grunnlag	Ordinært asyl	Totalt
	Antall	Gjenfor. per innvandrere	Antall	Gjenfor. per innvandrere				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1990	770	0,42	114	0,10	884	82	24	106
1991	746	0,37	66	0,06	812	71	29	100
1992	711	0,33	56	0,05	767	117	40	157
1993	446	0,29	45	0,05	491	168	40	208
1994	275	0,33	25	0,14	300	136	10	146
1995	313	0,34	21	0,49	334	165	12	177
1996	323	0,54	9	0,50	332	304	20	324
1997	416	0,61	27	0,75	443	460	19	479
1998	1 577	0,89	77	0,75	1 654	682	66	748
1999	2 697	0,78	97	0,45	2 794	1 323	61	1 384
2000	3 346	1,02	65	0,59	3 411	1 425	61	1 486
2001	1 825	0,74	81	0,39	1 906	1 443	79	1 522
2002	2 502	0,88	167	0,48	2 669	3 930	119	4 049
2003	2 093	0,65	262	0,41	2 355	1 976	122	2 098
2004	680	0,20	153	0,29	833	1 090	203	1 293
2005	339	0,13	242	0,38	581	1 498	169	1 667
2006	156	0,10	186	0,37	342	1 570	229	1 799
2007	154	0,05	288	0,29	442	1 305	244	1 549
2008	14	0,01	52	0,05	66	1 638	486	2 124
Totalt	19 383		2 033		21 416	19 383	2 033	21 416

Note: Basert på data levert prosjektet, se kapittel 4.

Utviklingen i familiegjenforeninger med innvandrere etter asylsøknad.

Tabell 5 gir en oversikt (pr januar 2009) over personer med familiegjenforening som innvandringsgrunn hvor referansepersonen er en innvandrere som fikk opphold etter asylsøknad i årene 1990-2008. De 40 637 personene som fikk opphold på humanitært grunnlag (se Tabell 2) hadde ved inngangen til 2009 vært opphav til 19 383 familiegjenforeninger, mens 2 033 innvandrere var blitt gjenforent med de 9 801 innvandrerne som fikk ordinært asyl i perioden. Tabellen viser en markant økning i familiegjenforeninger med personer som fikk opphold på humanitært grunnlag i årene mellom 1997 og 2003. Dette skyldes til dels at det var mange som fikk opphold på humanitært grunnlag nettopp i denne perioden, men avspeiler nok også at denne gruppen var unntatt fra underholdskrav ved familiegjenforening. Kolonnene (2) og (4) viser antall gjenforeninger delt på det opprinnelige antall innvandrere etter asylsøknad (hentet fra Tabell 2), og tallene for gruppen med opphold på humanitært grunnlag gir en klar indikasjon på at antall gjenforeninger per opprinnelig innvandrere falt kraftig etter at underholdskravet ble gjeninnført i 2003. Naturlig nok avtar antall gjenforeninger med de aller seneste ankomstkohortene grunnet saksbehandlingstid og andre faktorer som skaper tidsforskjeller i familievandringer.

6. Familiegjenforeninger; Søknader, gjenforeninger og effekter av underholdskravet

Regelverksendringen kan tenkes å ha påvirket søkningen på ulike måter. Det er mulig at kravet om underhold har innført en terskel for å søke og at potensielle familiegjenforeninger av den grunn utsettes. I den grad personer venter med å søke om familiegjenforening til de oppfyller kravet vil vi finne at det gjennomgående går lengre tid før søknaden leveres. På den annen side, det var betydelig skjønn innbakt i regelverket idet adgang til dispensasjon fra underholdskravet fantes ved "sterke menneskelig hensyn". I tillegg vil fravær av krystallklare kriterier (blant annet grunnet skjønnsmessig vurdering av varighet av arbeidsforhold og forventet forsørgerevne hos ektefellen som det søkes opphold for) kan gjøre det verdt å forsøke selv om søkeren vet at en med stor sannsynlighet ikke oppfyller kravet. Endelig vil bortfallet av underholdskrav etter bosettingstillatelse medføre begrensede effekter på lang sikt siden eventuelle utsatte familiegjenforeninger ikke vil stanses av mangel på økonomiske ressurser hos referansepersonen. Alt i alt er effekten usikker.⁵

Hvorvidt regelendringen har medført endring i antall positive vedtak i familiegjenforeningssaker vil ikke bare påvirkes av antall søknader. Underholdskravet gir grunn til å vente flere avslag, men behandlingspraksis (praktisering av skjønn) hos UDI vil også påvirke avslagsprosenten. Dersom regelendringen virkelig stimulerer til økt deltakelse i arbeidslivet vil jo færre oppleve at underholdskravet virker begrensende. Endelig vil omgjøringer i UNE avgjøre endelig fordeling på godkjenning og avslag.

Vårt utgangspunkt er personer med opphold etter asylsøknad som var gift og ankom Norge uten ektefellen, med forskjellige typer oppholdstillatelser og som fikk opphold i Norge på ulike tidspunkt. Tabell 6 viser at det i løpet av årene fra 1997 til og med april 2003 var i overkant av 4 000 gifte menn som ankom Norge uten ektefelle og fikk opphold på humanitært grunnlag (jfr. Tabell 3, kolonne 1). Etter regelendringen i mai 2003 og ut 2007 fikk 1 767 gifte menn opphold i tilsvarende gruppe. Langt færre kvinner fikk opphold på humanitært grunnlag eller asyl i samme periode.

Innvandrerne er i overkant av 30 år i gjennomsnitt ved oppholdsdato og med unntak av den svært lille gruppen kvinner med ordinært asyl før 2003 (kun 59 personer) er alle grupper blitt noe eldre etter at regelendringen fant sted.

Det har vært betydelige endringer i sammensetningen av gruppene, etter hvilke land innvandrerne kommer fra. Mens over 80 prosent av menn med opphold på humanitært grunnlag kom fra Irak, Somalia eller Afghanistan er det langt større variasjon i landbakgrunn for menn som fikk ordinært asyl. De tre landene utgjorde kun en firedel blant asylantene før regelendringen, men andelen var tett på to tredeler etter mai 2003.

Somaliske kvinner dominerer gruppen på humanitært grunnlag før endringen (73,1 prosent), mens langt flere land er godt representert etter mai 2003. Også blant kvinnene med ordinært asyl er heterogeniteten større.

⁵ I følge Nørholm og Storhaug (2005) hadde ikke flyktningekonsulentene noen tro på at familiegjenforeningssøknader ville bli utsatt pga underholdskravet i etterkant av regelendringen.

Tabell 6. Beskrivende statistikk for utvalg brukt i analyser av familieinnvandring

Opphold før/etter endring:	Menn				Kvinner			
	Humanitært grunnlag		Ordinært asyl		Humanitært grunnlag		Ordinært asyl	
	Før (1)	Etter (2)	Før (3)	Etter (4)	Før (5)	Etter (6)	Før (7)	Etter (8)
Antall personer	4036	1767	182	387	1255	839	59	266
Gjennomsnittsverdier for:								
Oppholdsår	2000,0	2005,0	2000,5	2005,7	2000,1	2005,4	2000,9	2006,1
Alder ved opphold	32,2	34,0	35,2	36,1	30,5	33,4	33,8	32,1
Andel fra:								
Irak	0,453	0,111	0,148	0,199	0,080	0,112	0,034	0,045
Somalia	0,345	0,447	0,038	0,222	0,731	0,336	0,085	0,361
Afghanistan	0,086	0,173	0,099	0,211	0,003	0,052	0,085	0,030
Andel som (per jan 2009):								
Har søkt gjenforening	0,761	0,418	0,571	0,594	0,719	0,375	0,475	0,398
Er gjenforent med ektefelle	0,671	0,287	0,571	0,494	0,390	0,091	0,356	0,135
Er bosatt i Norge*	0,922	0,981	0,758	0,982	0,884	0,983	0,881	0,992

Note: Første oppholdsår 1997-2007; alder 18-60 og gift ved oppholdsdato, men kom alene til Norge; ektefelle ikke asylsøker; ikke MUfer. Basert på data levert prosjektet, se kapittel 4.

*Bosatt i Norge gjelder per 1.1.2008.

Et første innblikk i mulige effekter av regelendringen får vi ved å sammenlikne andelene som har søkt gjenforening innen januar 2009 i Tabell 6. Blant menn med opphold på humanitært grunnlag falt andel søkt med nesten 25 prosentpoeng fra 76,1 til 41,8 prosent. For menn som fikk ordinært asyl var andelen som hadde søkt innen januar 2009 stabil (57,1 vs. 59,4 prosent). Blant kvinnene er utviklingen tilsvarende med et langt kraftigere fall i søknadene blant personer med opphold på humanitært grunnlag. Også når vi ser på realiserte gjenforeninger med ektefelle finner vi en slående forskjell. I gruppen som kom etter regelendringen har gjenforeningene falt kraftig, både for kvinner og menn. Dette gjelder til dels også gruppene som fikk ordinært asyl, men her er fallet langt svakere enn for de som fikk opphold i Norge på humanitært grunnlag.

Tidspunkt for søknad om familiejenforening.

Søknads- og gjenforeningstall i Tabell 6 avspeiler status pr januar 2009. Dette innebærer at status for innvandrerne som kom etter regelendringen er målt etter kortere botid i Norge. I figurene 1 og 2 tar vi hensyn til variasjon i oppholdstid og følger andelen som har søkt familiejenforening ettersom antall måneder etter oppholdsdato øker. Forskjellen i andelen søkt blant menn med humanitært grunnlag som kom før og etter regelendringen er særlig stor

etter et til to år, se Figur 1. Etter 24 måneder var det omkring 60 prosent søknadsandel blant mennene som kom før regelendringen, sammenliknet med 30 prosent etter endringen. Men vi finner også klare tegn til 'konvergens' ved at gruppen etter regelendringen har en vedvarende stabil vekst i antall søknader, selv etter tre år. En naturlig forklaring på relativt mange sene søknader etter regelendringen er at underholdskravet bortfalt etter at referansepersonen fikk bosettingstillatelse og dermed fikk rett til gjenforening med ektefelle tross manglende forsørgerevne.

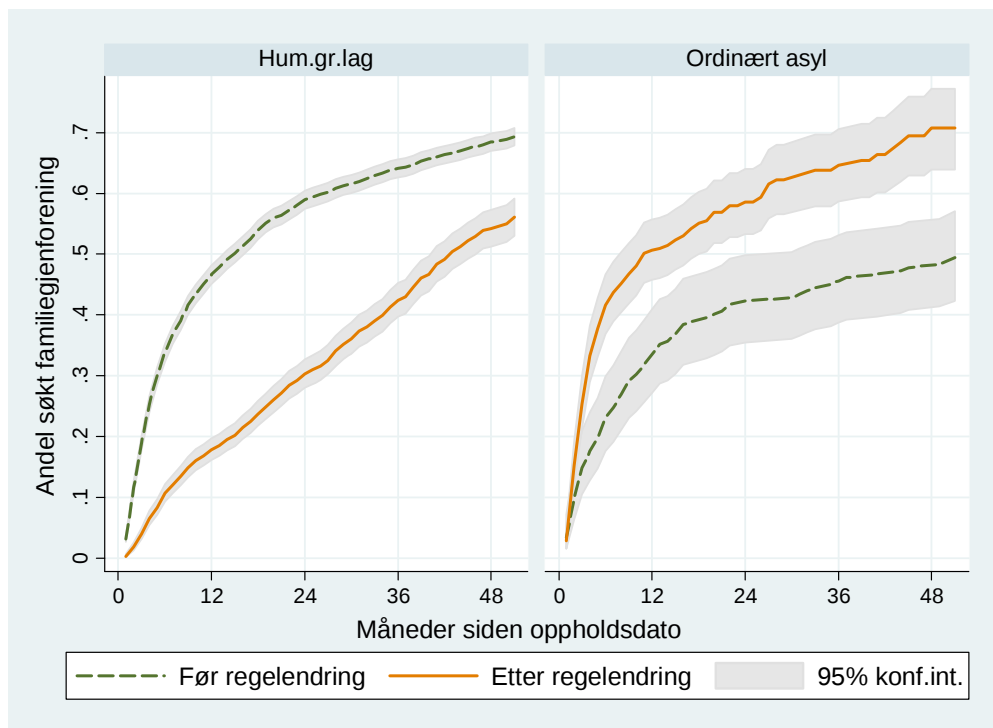
Tilsvarende bilde finner vi for kvinner. Dette innebærer at data for kun de fire første årene etter regelendringen ikke er nok til å kunne konkludere på de langsiktige effektene. Regelendringen har utvilsomt utsatt søknadstidspunktet for mange, men det er klare indikasjoner på at andelen som søker på lang sikt i liten grad blir påvirket.

Det er langt fra opplagt at forskjeller i søkemønstre fra før til etter mai 2003 kan tilskrives regelendringen. En mulig sammenlikningsgruppe er gifte personer som fikk asyl og som tidligere beskrevet ikke ble omfattet av regelendringen i 2003. Figur 1 og 2 viser at forskjellen mellom oppholdsdatokohortene er motsatt av hva vi fant for de med humanitært grunnlag. Ektefeller av asylanter med opphold før 2003 søkte i mindre grad om familiegjenforening enn de som fikk opphold senere.

Vår informasjon om asylsøkernes bakgrunn og kompetanse ved ankomst til Norge er langt fra fullstendig. Dette gjør det vrient å avgjøre hvorvidt endringer i sammensetning av ankomstkohortene kan forklare utviklingen over tid. I tabell 7 har vi sett på forskjeller i sannsynlighet for søknad om gjenforening, kontrollert for alder ved innvandring og landbakgrunn. Vi skiller mellom kvinner og menn som referanseperson. I kolonne (1) og (5) gjengis koeffisientene fra en lineær sannsynlighetsmodell⁶ for søknad om familiegjenforening, basert på utvalget av gifte menn med opphold på humanitært grunnlag. To år etter dato for opphold er forskjellen mellom kohortene før og etter mai 2003 på ca 20 prosentpoeng, men denne er halvert etter fire år. Likevel er forskjellen på 10 prosentpoeng statistisk signifikant. Jo eldre mannen er, jo større er sjansen for at ektefellen søker gjenforening. Ektefeller av menn fra Irak og Afghanistan søker oftere enn andre grupper.

⁶ *Lineær sannsynlighetsmodell* er betegnelsen på en lineær regresjonsmodell hvor avhengig variabel er en (0/1) indikator. Modellen er kjent for å ha visse svakheter (for eksempel kan den predikere verdier for sannsynligheter utenfor 0-1 intervallet), men en styrke er at den gir lett tolkbare effektanslag. En alternativ metode er en probit modell der en latent variabel er lineær i forklaringsvariablene og utfallet observeres hvis denne overskrider en terskelverdi. Vi har også estimert probit modeller i alle tilfeller der vi rapporterer koeffisienter fra lineære sannsynlighetsmodeller. Når vi evaluerer effektsanslagene fra probitanalysene ved relevante sannsynlighetsverdier, viser de seg å være svært like anslagene basert på lineære sannsynlighetsmodeller diskutert i rapporten.

Figur 1. Søknader om familiegjenforening. Gjenforeninger med gifte menn bosatt i Norge.

Figur 2. Søknader om familiegjenforening. Gjenforeninger med gifte kvinner bosatt i Norge.

Tabell 7. Søknad om familiegjeforening, regresjonsanalyser

Har søkt innen:	24 måneder				48 måneder			
Ref.person kjønn:	Menn		Kvinner		Menn		Kvinner	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
OHG etter regelendring	-0,199 (0,017)	-0,475 (0,051)	-0,150 (0,027)	-0,310 (0,084)	-0,107 (0,018)	-0,400 (0,059)	-0,043 (0,031)	-0,326 (0,103)
Alder ved opphold	0,012 (0,001)	0,012 (0,001)	0,003 (0,001)	0,003 (0,001)	0,010 (0,001)	0,010 (0,001)	0,002 (0,001)	0,002 (0,001)
Irak	0,165 (0,022)	0,173 (0,021)	0,261 (0,050)	0,251 (0,048)	0,162 (0,022)	0,172 (0,021)	0,233 (0,053)	0,246 (0,051)
Somalia	-0,018 (0,021)	-0,011 (0,021)	0,208 (0,030)	0,198 (0,029)	0,060 (0,023)	0,069 (0,022)	0,298 (0,032)	0,295 (0,031)
Afghanistan	0,189 (0,027)	0,197 (0,025)	0,440 (0,083)	0,367 (0,072)	0,263 (0,027)	0,272 (0,026)	0,261 (0,129)	0,157 (0,100)
Opphold etter regelendring OHG		0,277 (0,049)		0,164 (0,079)		0,293 (0,056)		0,287 (0,098)
Konstantledd	0,120 (0,035)	-0,056 (0,045)	0,266 (0,056)	0,157 (0,079)	0,258 (0,035)	0,078 (0,044)	0,332 (0,058)	0,281 (0,079)
Utvalg	OHG	OHG + ordinært asyl	OHG	OHG + ordinært asyl	OHG	OHG + ordinært asyl	OHG	OHG + ordinært asyl
Observasjoner	5161	5534	1730	1898	4879	5164	1541	1638

Note: Avhengig variabel er indikator (0/1) for om det er søkt familiegjeforening med utlending med oppholdstillatelse på grunnlag av søknad om asyl. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Effekten av regelendringen er langt mer dramatisk om vi antar at utviklingen for personene med innvilget ordinært asyl uttrykker hva som ville skjedd uten regelendringen. For menn i kolonne (2) og (6) anslås det at regelendringen medførte fall i søkesannsynligheten på nesten 50 prosentpoeng etter to år og 40 prosentpoeng etter fire år. Så store effekter er vanskelig å tro er riktige. Grunnen er at sammenlikningsgruppen av personer med ordinært asyl er svært liten og den økte søketilbøyeligheten i denne gruppen kan skyldes tilfeldigheter. Når vi måler den kontrafaktiske søkingen ved denne gruppen antar vi at søkerne som fikk asyl fanger opp tidsutviklingen for de med opphold på humanitært grunnlag uten regelendring, denne antakelse kan i dette tilfellet betviles.

For kvinner er forskjellen mellom kohortene før og etter regelendringene betydelig mindre enn for menn. En reduksjon i søkesannsynligheten etter to år på 15 prosentpoeng (kolonne (3)) reduseres til omkring 4 prosentpoeng og ikke-signifikant etter fire år (kolonne (7)). Når vi bruker gifte kvinner med ordinært asyl som sammenlikningsgruppe øker imidlertid effekten dramatisk men det lave antall kvinner i denne gruppen gjør at vi legger begrenset vekt på dette resultatet. Som for menn er det tvilsomt om sammenlikningsgruppen av kvinner med ordinært asyl er relevant i analyser av familiegjeforeninger.

Tidspunkt for gjenforening med ektefelle.

Langt fra alle som søker gjenforening med ektefelle får innvilget opphold. I figur 3 og 4 har vi beregnet andel gjenforente etter tid fra oppholdsdato. Det er få som får ektefelle til Norge på familiegjenforening det første året, hvilket er naturlig i lys av søke- og behandlingstiden som kreves. Etter regelendringen er så godt som ingen gjenforent etter 12 måneder. Dette avspeiler at underholdskravet utsetter både søkningen (for å kunne dokumentere underholdsevne) og realiseringen, utover økt behandlingstid.

Før endringen var 30 prosent av de mannlige referansepersonene gjenforent etter to år, men kun halvparten så mange blant kvinnene. Etter fire år var nesten 6 av 10 menn gjenforent, mens gjenforeningen blant kvinnene var langt lavere. Mens søknadsandelen var relativt lik for kvinner og menn (se Figur 1 og 2) er de realiserte gjenforeninger langt lavere for kvinner. Vi har ingen god forklaring på dette utover at inntektsnivået blant kvinner generelt er lavere og at mange kan ha strevd med å oppfylle underholdskravet. Grunner til det lave inntektsnivået kan være omsorgsforpliktelser for barn og tradisjonelt lav yrkesdeltaking i opprinnelseslandet.

Etter innføringen av underholdskravet har gjenforeningene definitivt blitt utsatt. For menn er andelen neste 20 prosentpoeng lavere etter fire år. Hvorvidt dette avspeiler utsettelse eller varige forskjeller i nivå på lang sikt er for tidlig å si. Mange får opphold over fire år etter at ektefellen kom til Norge. Igjen skyldes dette antakelig bortfallet av underholdskravet etter bosettingstillatelse som for mange ble innvilget etter tre år i landet.

Blant kvinnene er endringen langt større og etter regelendringen er det kun i underkant av 15 prosent som er gjenforent med ektefellen etter fire år.

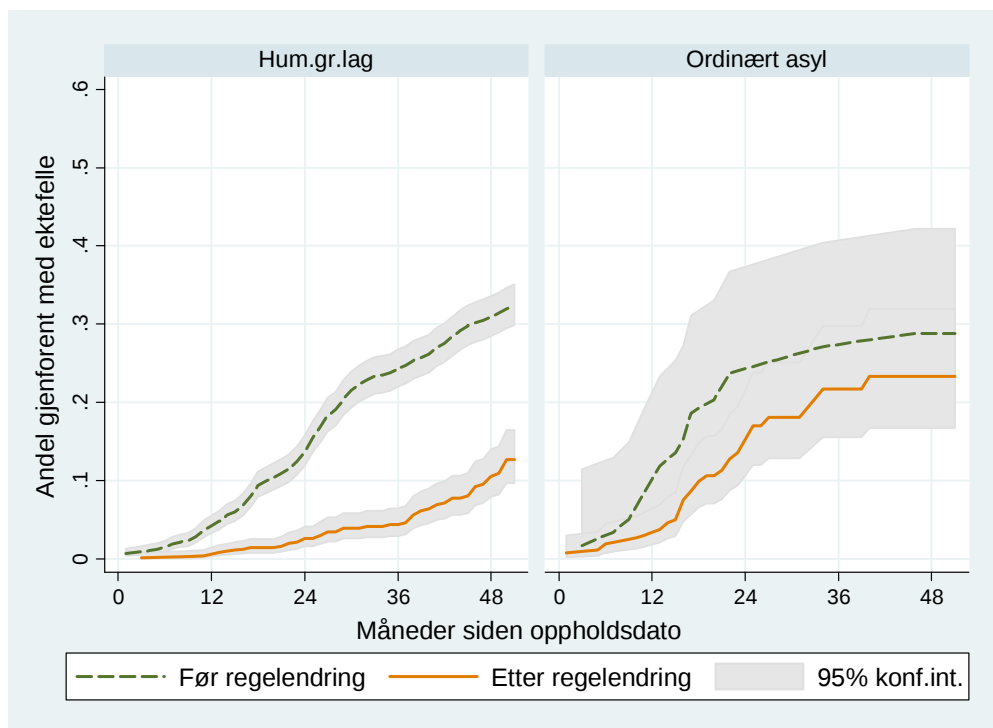
Tabell 8 viser at forskjellene i gjenforening mellom før og etter innføringen av underholdskravet ikke skyldes endret sammensetning med hensyn til alder og landbakgrunn. For mannlige referansepersoner består forskjellen i rundt 20 prosentpoeng etter fire år, kolonne (5). Benytter vi sammenlikningsgruppen av gifte menn med ordinært asyl er 'effekten' av endringen nesten 40 prosentpoeng (kolonne (6)) hvilket avspeiler at blant menn med ordinært asyl var gjenforeningen høyere for personer som kom etter mai 2003 sammenliknet med før-perioden.

Fallet i andelen med familiegjenforening fra før til etter regelendringen innen gruppen med opphold på humanitært grunnlag er lik for kvinner og menn, se for eksempel kolonne (5) og (7). Det er svært få gifte kvinner som fikk asyl som kom alene til Norge, og dermed blir effektanslagene som benytter disse svært usikre.

Figur 3. Gjenforeninger med ektefelle. Gifte menn bosatt i Norge.

Figur 4. Gjenforeninger med ektefelle. Gifte kvinner bosatt i Norge.

Tabell 8. Gjenforening med ektefelle, regresjonsanalyser

Gjenforent innen:		36 måneder				48 måneder			
Ref.person	kjønn:	Menn		Kvinner		Menn		Kvinner	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
OHG etter regelendring		-0,236 (0,017)	-0,403 (0,053)	-0,206 (0,023)	-0,200 (0,072)	-0,214 (0,019)	-0,387 (0,060)	-0,212 (0,029)	-0,104 (0,095)
Alder ved opphold		0,010 (0,001)	0,011 (0,001)	-0,000 (0,001)	-0,001 (0,001)	0,010 (0,001)	0,010 (0,001)	0,000 (0,001)	0,000 (0,001)
Irak		0,050 (0,021)	0,062 (0,020)	0,237 (0,042)	0,222 (0,041)	0,075 (0,023)	0,092 (0,022)	0,260 (0,049)	0,242 (0,048)
Somalia		-0,216 (0,021)	-0,206 (0,020)	0,027 (0,025)	0,028 (0,024)	-0,181 (0,023)	-0,165 (0,022)	0,085 (0,030)	0,078 (0,029)
Afghanistan		0,116 (0,026)	0,134 (0,025)	0,300 (0,070)	0,208 (0,062)	0,177 (0,028)	0,194 (0,026)	0,421 (0,120)	0,239 (0,093)
Opphold etter regelendring			0,167 (0,050)		0,000 (0,068)		0,173 (0,057)		-0,104 (0,091)
OHG			0,117 (0,036)		-0,037 (0,054)		0,140 (0,037)		-0,015 (0,061)
Konstantledd		0,197 (0,034)	0,054 (0,044)	0,216 (0,045)	0,262 (0,064)	0,262 (0,036)	0,093 (0,045)	0,216 (0,054)	0,241 (0,073)
Utvalg		OHG	OHG + ordinært asyl	OHG	OHG + ordinært asyl	OHG	OHG + ordinært asyl	OHG	OHG + ordinært asyl
Observasjoner		5030	5363	1655	1789	4879	5164	1541	1638

Note: Avhengig variabel er indikator (0/1) for om asylsøker er gjenforent med ektefelle. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

7. Selvforsørgelse; gir underholds krav ved mulig framtidig familiegjenforening endret arbeidsmarkedssuksess?

Vi vil forvente at de fleste asylsøkere ønsker å samle familien etter å ha fått opphold i Norge. Underholdskravet vil kunne innebære en mulig hindring for gjenforening. I så fall vil regelendringen gi sterkere insentiver til å skaffe seg inntekt; innvandreren søker hardere på arbeidsmarkedet og setter mindre krav til jobben. Men det er verdt å merke seg at insentivene til sterkere arbeidsmarkedstilknytning svekkes av at

- (i) ikke bare lønnsinntekt, men også (varige) trygder, introduksjonsstønad etc. inngår i grunnlaget,
- (ii) ikke alle innvandrere er fullt ut kjent med regelverket og endringer i det,
- (iii) det er uklart om kravet er effektivt og det er muligheter for skjønsmessig unntak, og endelig at
- (iv) det kan finnes svært få jobbmuligheter for noen søkergrupper.

Dette er momenter som trekker i retning av at effektene på inntektsgivende arbeid for den enkelte innvandrere er små. I tillegg vil bortfallet av underholdskravet etter innvilget bosettingstillatelse svekke insentivene til å skaffe seg inntekt gjennom arbeid fordi en slik tillatelse er en alternativ strategi for rett til familiegjenforening. Likevel kunne man først få bosettingstillatelse etter tre år. Dermed gjenstår klare insentiveffekter de første årene for asylsøkere med opphold på humanitært grunnlag som ønsket rask gjenforening med sin ektefelle og eventuelle barn. En eventuelt sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet tidlig etter ankomst til landet vil kunne ha langsiktige effekter gjennom etablering av ansettelsesrettigheter, tilegnelse av kompetanse, kontakter og erfaring fra det norske arbeidslivet.

Det er åpenbart at politikerne heller ikke har hatt en entydig oppfatning av effekter siden både opphevelse av flere krav til underhold i 1997 og innstrammingen igjen i 2003 ble begrunnet med hensyn til integrering, riktignok av to ulike regjeringer, se Oppdragsdokumentet.

Da inntektskravet ble innført ble det framført at dette ville bidra til å forsterke insentivene til å skaffe seg lønnet arbeid, fordi dette også kvalifiserte til familiegjenforening. Hensikten er her å empirisk teste hvorvidt slike effekter er å spore i inntektshistoriene til personer med opphold i Norge etter asylsøknad. Vi omtalte i kapittel 5 mulige effekter av regelendringen på antall oppholdstillatelser. Dersom underholdskravet har endret sammensetningen av personer med opphold etter asylsøknad vil våre arbeidsmarkedseffekter påvirkes av denne seleksjonen. Også denne "effekten" kan tilskrives regelendringen, men tolkningen blir en annen. Det er i så fall ikke "sterkere insentiver" til å skaffe arbeid som ligger bak endringen i observert atferd, men snarere en positiv seleksjon som bedrer utfallet.

Metoden består i å sammenlikne inntektsutviklingen for ulike grupper som ble stilt overfor forskjellig regelverk. Spesiell fokus vil bli satt på innvandrere som kom i perioden 1997-2006 og deres inntektsutvikling. Identifikasjonsstrategien vil være den samme som omtalt i kapittel 3. Kort forklart vil vi teste om forskjell i inntektsutvikling etter ankomst for personer med opphold på humanitært grunnlag har endret seg over tid. Også her vil vi studere inntektsutviklingen relativt til andre innvandrergupper med likest mulig bakgrunn og botid, blant annet for å korrigere for konjunkturutviklingen. Vi har valgt en tidsoppløsning med årlige utfall ved hjelp av data for sysselsetting, dagpenger ved arbeidsløshet og økonomisk sosialhjelp.

Videre ønsker vi å dekomponere en eventuell inntektsforskjell i ulike komponenter for å sjekke om kilden til en eventuell økning i inntekt finnes i arbeidsmarkedet. Eller om for eksempel innføringen av introduksjonsprogrammet, andre tiltak eller trygdeordninger har

bidratt til en tilsynelatende forsterket deltakelse på arbeidsmarkedet. Siden forsørgerkravet kan oppfylles med andre inntektskilder enn arbeidsinntekt gir regelendringen også økt insentiver til å skaffe seg denne typen inntekter. Det er ikke kun lønnsinntekter som gir økt sjanse for å få oppholdstillatelse i Norge for en ektefelle bosatt i utlandet.

Introduksjonsstønad inngår i underholdsgrunnlaget og bidrar således til å oppfylle kravet. Stønad er maksimalt på 2G, og ikke utover to år. Dette innebærer at introduksjonsstønad ikke i seg selv er tilstrekkelig grunnlag (ltr 1 i Staten). Referansepersonene må ha inntekt utover dette for å oppfylle kravet. Introduksjonsloven trådte i kraft i september 2003 og ble gjort obligatorisk for kommuner som bosetter flyktninger i hele landet fra 2004. Mange kommuner hadde imidlertid forsøksordninger og innførte i praksis introduksjonsordningene langt tidligere.

Arbeidsmarkedsutfall.

Viktige trekk ved datagrunnlaget for vår studie av arbeidsmarkedseffekter er gjengitt i Tabell 9. Observasjonsenheten er her personår. Utfallsår er 1998-2007 og personene har første oppholdsdato i løpet av tiåret 1997-2006. (De som fikk opphold i 2007 faller ut av denne analysen ettersom vi ikke inkluderer arbeidsmarkedsutfall i innvandringsåret.) Det ligger både flere personer og flere år bak det høyere observasjonstallet i før-perioden.

La oss først se nærmere på gifte menn med opphold på humanitært grunnlag som kom alene og spesielt på forskjeller mellom de som kom før og etter regelendringen. De som kom før er i gjennomsnitt noe eldre i arbeidsmarkedsdataene og observeres med lengre botid i Norge. Andelen irakere er redusert over tid mens det er relativt sett flere afghanere og somaliere i gruppen som kom etter regelendringen. Når det gjelder arbeidsmarkedsutfall oppsummerer årlig lønnsinntekt både timelønn, arbeidstid pr dag og antall dager i jobb gjennom året. Ved å sammenlikne kolonne (2) og (1) i Tabell 9 ser vi at lønnsinntekten er lavere blant dem som kom etter regelendringen. Men det blir åpenbart feilaktig å konkludere med at dette skyldes regelendringen. Vi må blant annet ta hensyn til at før-gruppen har bodd lengre i Norge og at de opplevde arbeidsmarkedet på andre tidspunkt. Endelig må vi korrigere for virkninger av andre politikkendringer som også kan skape forskjeller mellom før- og ettergruppen. Introduksjonsloven med tilhørende introduksjonsstønad er et viktig eksempel på sammenfallende endringer i regelverket. Vi ser av kolonne (2) i Tabell 9 at årlig deltakelse på dette programmet omfattet i underkant av to tredjedeler av gruppen.

De betydelige endringene i rammebetingelsene for arbeidsmarkedssuksess som fant sted fra før- til etterperioden må korrigeres for når vi vil isolere effekten av underholdskravet. Tabell 9 lister utfall og kjennetegn ved to alternative sammenlikningsgrupper som kan brukes til å anslå hva som ville skjedd dersom underholdskravet ikke hadde blitt innført. Den utvidede sammenlikningsgruppen er personer av samme kjønn som var (i) gift og fikk opphold på humanitært grunnlag sammen med ektefellen, eller (ii) ugift ved oppholdsdato, eller (iii) fikk ordinært asyl. Disse gruppene kom enten til riket sammen med ektefelle eller opplevde ingen endringer i regelverket for gjenforening.

Tabell 9. Beskrivende statistikk for utvalg brukt i analyser av arbeidsmarkedsutfall

Opphold før/etter endring:	Humanitært grunnlag, gift ved opphold, kom alene		Utvidet sammenlikn. gruppe		Humanitært grunnlag, ugift ved opphold	
	Før (1)	Etter (2)	Før (3)	Etter (4)	Før (5)	Etter (6)
MENN						
Antall observasjoner	26 592	3 365	28 355	9 692	16 733	5 169
Andel med						
Sosialhjelp	0,559	0,519	0,399	0,506	0,395	0,470
Dagpenger	0,178	0,052	0,159	0,045	0,179	0,050
Sysselsatt inntekt>0	0,766	0,686	0,824	0,692	0,840	0,724
Sysselsatt arbinntekt>Ltr1	0,344	0,216	0,462	0,225	0,452	0,229
I arbeidstakerregister	0,520	0,442	0,612	0,469	0,618	0,492
Gjennomsnitt av:						
Lønnsinntekt	111 486	87 018	148 971	92 140	145 036	93 950
Samlet yrkesinntekt	132 634	95 404	175 274	100 058	170 254	102 334
Samlet inntekt inkl intr.st.	135 314	151 664	177 834	153 498	172 569	148 321
Botid	4,1	2,2	4,0	2,0	4,0	2,1
Alder	36,2	34,6	34,0	31,4	31,0	27,3
Observasjonsår	2003,8	2005,8	2003,9	2005,9	2003,9	2005,9
Andel fra:						
Irak	0,491	0,072	0,237	0,079	0,297	0,114
Somalia	0,321	0,522	0,132	0,138	0,151	0,190
Afghanistan	0,074	0,268	0,051	0,222	0,050	0,322
Andel m intro.stønad	0,038	0,630	0,038	0,625	0,036	0,581
KVINNER						
Antall observasjoner	7 936	1 245	17 074	6 212	6 751	2 145
Andel med						
Sosialhjelp	0,596	0,656	0,311	0,401	0,479	0,574
Dagpenger	0,060	0,010	0,067	0,012	0,065	0,014
Sysselsatt inntekt>0	0,463	0,373	0,604	0,408	0,584	0,448
Sysselsatt arbinntekt>Ltr1	0,148	0,059	0,267	0,080	0,237	0,087
I arbeidstakerregister	0,303	0,238	0,439	0,266	0,412	0,282
Gjennomsnitt av:						
Lønnsinntekt	49 234	31 122	83 122	36 535	75 419	37 713
Samlet yrkesinntekt	59 013	33 765	98 413	40 202	91 050	42 461
Samlet inntekt inkl intr.st.	63 550	93 092	101 545	100 969	93 340	100 950
Botid	4,0	2,1	4,0	1,9	4,1	1,9
Alder	34,5	33,7	35,1	32,6	34,9	32,0
Observasjonsår	2003,8	2005,9	2003,9	2006,1	2003,8	2006,1
Andel fra:						
Irak	0,086	0,039	0,126	0,069	0,109	0,087
Somalia	0,720	0,625	0,189	0,184	0,280	0,280
Afghanistan	0,003	0,059	0,026	0,087	0,008	0,047
Andel m intro.stønad	0,059	0,658	0,044	0,695	0,035	0,665

Note: Utfallsår 1998-2007; første oppholdsår 1997-2006; alder 18-60 ved oppholdsdato; ikke MUFer. Inntekter i 2009 priser. Utvidet sammenlikningsgruppe består av gifte og ugifte med ordinært asyl, ugifte med opphold på humanitært grunnlag (OHG), og gifte OHG hvor ektefelle også er OHG. Utvalgene er betinget på bosatt i Norge hele året. Basert på data levert prosjektet, se kapittel 4.

Den utvidede sammenlikningsgruppen opplevde et sterkt inntektsfall mellom kohortene som kom før og etter 2003. Det er naturlig å knytte dette til en høy deltakelse på introduksjonsprogrammet, også for denne gruppen. Kolonne (2) og (4) viser at det var like stor andel menn med introduksjonsstønad i sammenlikningsgruppene. Dersom utviklingen i sammenlikningsgruppen uttrykker inntektsfallet som ville funnet sted av andre grunner ser vi at inntektseffekten av regelendringen svinger fra ca -25 000 til +30 000 kroner! Velbegrunnede anslag på den kontrafaktiske inntektsutviklingen (dersom underholdskravet ikke hadde blitt innført) er kritisk. Et kjapt blikk på de øvrige arbeidsmarkedsutfallene for menn viser gjennomgående det samme bildet. Mens sammenlikningsgruppen lyktes mye bedre i før-perioden er forskjellen mellom gruppene langt mindre for kohortene som kom etter mai 2003. Andelen sosialhjelpsmottakere blant gifte menn med opphold på humanitært grunnlag falt, mens den økte for sammenlikningsgruppene.

Mønsteret for kvinner er svært likt det vi finner for menn. Både sysselsetting og inntekt er lavere enn blant menn, men effektanslagene basert på sammenlikningsgruppen er kvalitativt like de for menn.

Effektanslag.

Våre effektanslag er gjengitt i Tabell 10. Hvert tall og tilhørende standardfeil i parentes er hentet fra en (særskilt) lineær regresjonsanalyse der utfallsmålet er forklart ved hjelp av botid, landbakgrunn, oppholdsgrunn, alder ved innvandring, ekteskapelig status og kalendertidseffekter i tillegg til effektvariabelen (samspillsvariabelen mellom OHG og etter-perioden). Detaljerte regresjonsresultater er gjengitt i appendikset.

Anslaget av effekt på sysselsetting målt ved andel som er ansatt i henhold til Arbeidstaker-/arbeidsgiverregisteret er på 7 prosentpoeng, se Tabell 10, panel A, kolonne (3). Med andre ord førte underholdskravet til at andelen av den relevante innvandrerguppen (gifte menn med opphold på humanitært grunnlag som kom til Norge uten ektefelle) som hadde et ansettelsesforhold i løpet av året økte med 7 prosentpoeng. Med gjennomsnittsandeler rundt 50 prosent (se Tabell 9) er effektanslaget altså av betydelig størrelse. Når vi bruker kun de single som sammenlikningsgruppe er estimatet av sysselsettingseffekten på 6,5 prosentpoeng, og fremdeles klart signifikant ulik null, se Panel B, kolonne (3). Sysselsettingsindikatorer basert på inntekt over henholdsvis null og lønnstrinn 1 i Staten viser det samme bildet. Det er verdt å merke seg at effekten av regelendringen er vesentlig større når vi setter inntektsgrensen relativt høyt.

Effekten på lønnsinntekten for menn er i størrelsesorden 30-35 000 kroner (se kolonne (4)), enten vi bruker ugifte eller alle i den utvidede gruppen for å måle tidsutviklingen for inntektene i fravær av regelendringen. Inntekten fra arbeid er langt lavere for kohortene som kom til Norge etter 2003 og dette skyldes i stor grad innføringen av introduksjonsprogrammet. Som en robusthetssjekk har vi sett på inntektseffekter når vi summerer arbeidsinntekt og introduksjonsstønad som utfallsmål. Som kolonne (6) viser er effektanslagene av regelendringen enda sterkere – 41 til 43 tusen kroner for menn og 16 til 26 tusen kroner for kvinner – når vi også tar hensyn til den utvidete inntektskilden.

Selvforsørgelse er en klar målsetting, også for innvandrere. Andelen på økonomisk sosialhjelp er uansett høy, men våre resultater tyder på at regelendringen medførte en nedgang i andelen sosialhjelpsmottakere. Fallet for menn er på rundt 12 til 14 prosentpoeng, se kolonne (8). Færre på økonomisk sosialhjelp er en klar indikasjon på økt selvforsørgelse.

Tabell 10. Effekter av underholdskravet på ulike arbeidsmarkedsutfall

	Syssels (inntekt >0) (1)	Syssels (arbinnt >Ltr 1) (2)	Ansatt (i Areg) (3)	Lønns- inntekt (4)	Samlet yrkes- inntekt (5)	Samlet innt med intro.st. (6)	Dag- penger (7)	Sosial- støtte (8)
A. MENN								
Utvidet sammenlikningsgruppe								
Effektanslag	0,059 (0,009)	0,111 (0,010)	0,070 (0,010)	34256 (2894)	40355 (3139)	42732 (3143)	-0,021 (0,007)	-0,140 (0,010)
B. MENN								
Ugift hum.gr. sammenlikningsgruppe								
Effektanslag	0,056 (0,010)	0,106 (0,011)	0,065 (0,012)	30506 (3164)	35343 (3409)	41220 (3414)	-0,000 (0,009)	-0,115 (0,012)
C. KVINNER								
Utvidet sammenlikningsgruppe								
Effektanslag	0,079 (0,016)	0,071 (0,012)	0,084 (0,015)	21589 (3327)	24824 (3698)	26146 (3742)	-0,001 (0,007)	0,005 (0,015)
D. KVINNER								
Ugift hum.gr. sammenlikningsgruppe								
Effektanslag	0,021 (0,018)	0,034 (0,014)	0,041 (0,018)	12946 (3645)	15171 (4217)	16062 (4258)	-0,006 (0,009)	-0,020 (0,018)

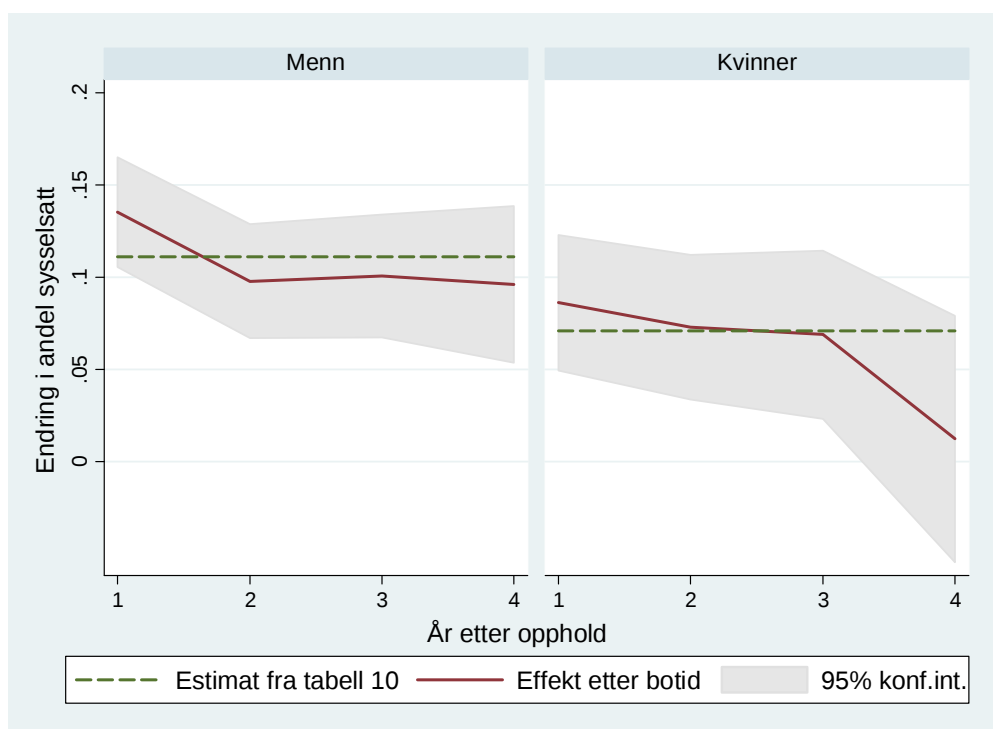
Note: Utfallsår 1998-2007; utvalg beskrevet i note til Tabell 9. Kontrollvariabler omfatter alder, botid, landbakgrunn, innvandringsgrunn, innvandringskohort, ekteskaplig status, deltakelse på introduksjonsprogram og observasjonsår, se appendiks. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Resultatene for kvinner er gjengitt i panelene C og D. I hovedsak sammenfaller effektene for kvinner med funnene for menn når vi bruker den utvidede sammenlikningsgruppen. Sysselsettingseffektene er signifikant positive og i samme størrelsesorden som for menn. Inntektseffekten er også positiv, men noe mindre enn for menn. Men det er også noen viktige unntak. Vi finner ingen effekt på verken dagpenger eller økonomisk sosialhjelp for kvinner. Når vi benytter den avgrensede sammenlikningsgruppen, er imidlertid effektestimatene en del lavere for kvinner. Det er altså noe mer usikkerhet knyttet til effektene for kvinner. For eksempel er effektanslaget på andel ansatte i kolonne (3) på 7 prosentpoeng for menn uavhengig av sammenlikningsgruppe, mens anslaget faller i intervallet 4 til 8 prosentpoeng for kvinner avhengig av sammenlikningsgruppe.

Selvforsørgelse over tid.

Analysene av arbeidsmarkedsutfall peker mot betydelige effekter av underholdskravet, særlig for menn. Et viktig spørsmål er om effektene varer over tid? De langsiktige konsekvensene av regelendringen blir klart større hvis de positive arbeidsmarkedsutfallene også vedvarer etter at familien er gjenforent. Det at underholdskravet mister relevans etter at ektefelle har kommet

Figur 5. Effekter av underholdskrav på sysselsetting, etter botid.

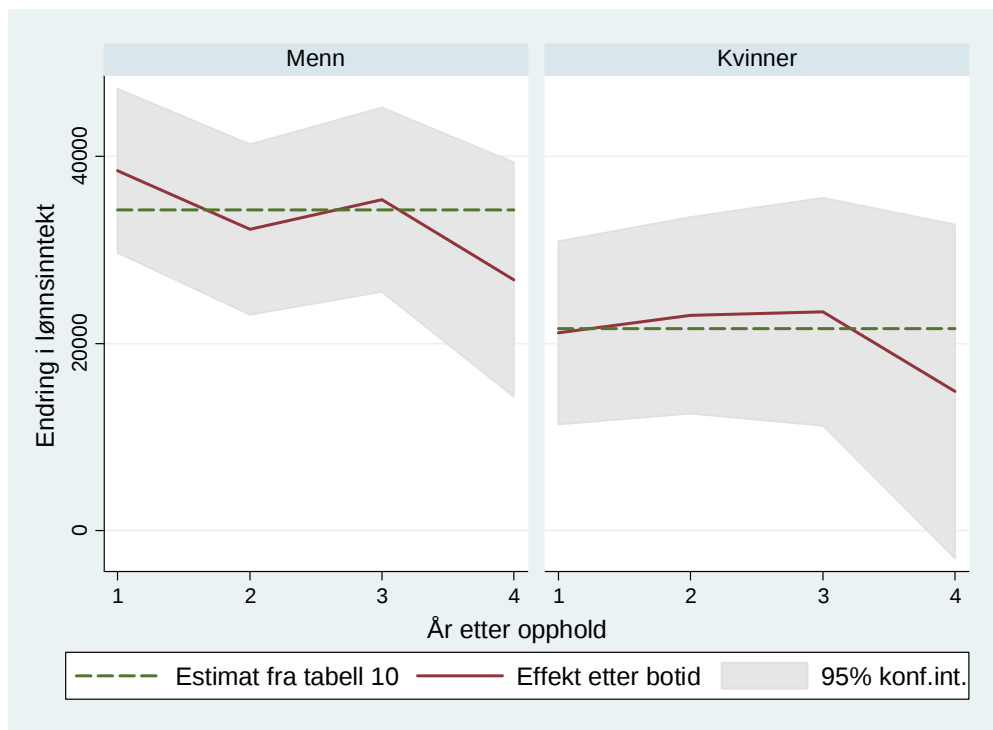

til Norge og bortfallet av kravet etter innvilget bosettingstillatelse bidrar isolert til å svekke insentivene og trekke i retning av svakere arbeidsmarkedseffekter over tid. En sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet i de første årene etter oppholdsdato vil imidlertid kunne ha langsiktige effekter i seg selv gjennom opparbeidelse av ansettelsesrettigheter og arbeidsmarkedserfaring.

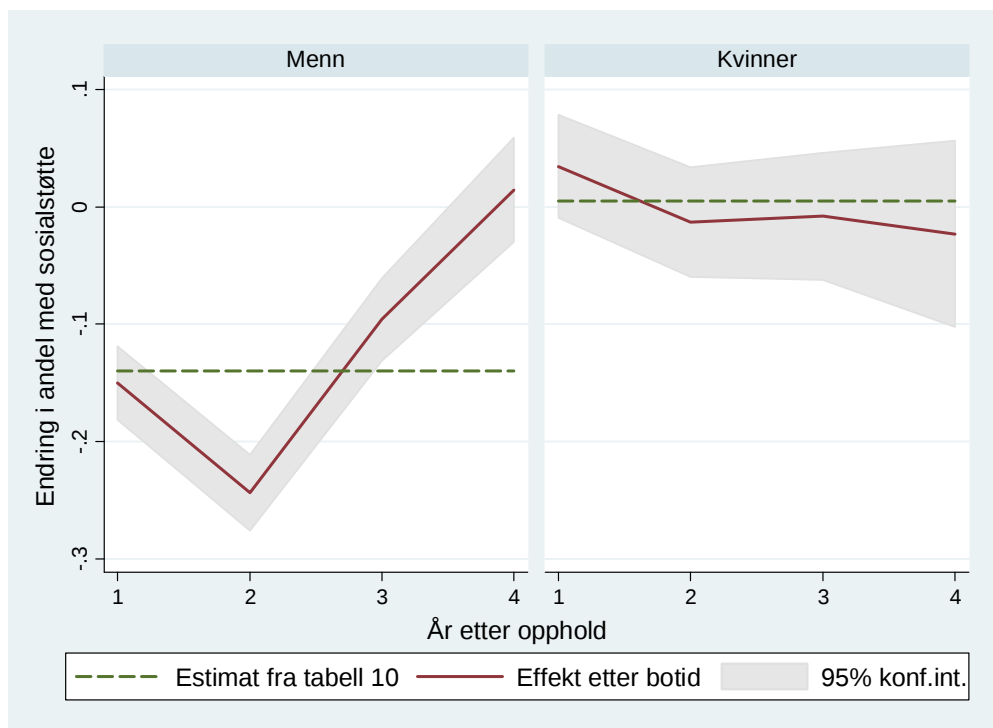
Dessverre strekker ikke tidsperioden for våre analyser langt nok til at vi kan gi et fullgodt svar på dette spørsmålet. Vi kan maksimalt observere arbeidsmarkedsutfall fire år etter opphold for dem som var gjenstand for regelendringen—og da kun for dem som fikk opphold i 2003—og som Figur 3 viste var bare en tredjedel av gruppen gjenforent etter 48 måneder. Likevel har vi utvidet analysene til å studere effektene av regelendringen ved ett, to, tre og fire år etter opphold. Detaljerte resultater er gjengitt i appendikset for det samlede settet av utfallsmål, og i Figurene 5-7 oppsummerer vi tidsutviklingen av effekter på tre utfallsmål: sysselsetting (med inntekt over lønnstrinn 1), lønnsinntekt og sosialstøtte. Hovedbildet fra figurene er at det er svake tegn til avtakende arbeidsmarkedseffekter med botid. Imidlertid er usikkerheten ved de tidsvarierende estimatene slik at det ikke er mulig å forkaste hypotesen om at effekten er stabil over tid, og lik estimatet fra Tabell 10. Unntaket er sosialhjelp for menn der effekten faktisk er helt borte etter fire år. At effekten forsvinner etter fire år reflekterer både at andelen som mottar sosialhjelp utover tre år faller i referansegruppen og øker i gruppen med underholdskrav.⁷

⁷ Dette framkommer av koeffisientestimatene som er presentert i appendiks tabell B1. Når vi bruker estimatene til å predikere utviklingen i andelen som mottar sosialstønad mellom tre og fire år med botid, viser anslagene at andelen faller med fire prosentpoeng i referansegruppen og øker med sju prosentpoeng blant menn med underholdskrav. Etter tre år med botid er den predikerte forskjellen mellom gruppene på ti prosentpoeng, som Figur 7 viser.

Figur 6. Effekter av underholdskrav på lønnsinntekt, etter botid.

Figur 7. Effekter av underholdskrav på mottak av sosialstøtte, etter botid.

8. Konklusjoner

I perioden fra 1997 fram til 1. mai 2003 var innvandrere som fikk opphold i Norge etter asylsøknad unntatt fra krav om underhold ved søknad om gjenforening med ektefelle der ekteskapet var inngått før innreise. Fra 1. mai 2003 ble regelverket endret og underholdskravet ble gjeninnført i saker der referansepersonen har fått avslag på søknad om asyl, men fått innvilget opphold på humanitært grunnlag. Denne rapporten oppsummerer funnene fra et prosjekt hvor hovedformålet har vært ”å etablere og utnytte datasett for å analysere (i) hvilken virkning kravet om underhold som ble innført i 2003 har hatt på grad av selvforsørgelse i gruppen som har fått tillatelse på humanitært grunnlag, og (ii) på hvilken måte regelverksendringen kan ha påvirket omfang av søknader om familiejenforening med personer i denne gruppen, og søknadstidspunkt” (sitert fra oppdragsdokumentet fra UDI).

Våre analyser bygger på koblete individdata fra flere kilder: SSB, UDI og øvrige administrative registerdata. Vi fokuserer på voksne innvandrere som fikk opphold etter asylsøknad i perioden 1997-2007, som vi deler i en før- og en etterperiode. Vi finner at regelendringen har hatt betydning for omfanget av både søknader og faktiske gjenforeninger med ektefelle. Våre estimater viser at omfanget av søknader om familiejenforening innen 24 måneder av oppholdsdato falt med 20 prosentpoeng etter regelendringen hvis referansepersonen er en mann, og med 15 prosentpoeng hvis referansepersonen er en kvinne. Videre finner vi at faktiske gjenforeninger med ektefelle i etterperioden er 21 prosentpoeng lavere etter 48 måneder både for kvinner og menn. Underholdskravet har også hatt stor betydning for deltakelse og suksess på arbeidsmarkedet. Vi anslår at andelen sysselsatt med inntekt over lønnstrinn 1 i Statens lønnsregulativ er 11 prosentpoeng høyere på grunn av regelendringen blant menn og 3 til 7 prosentpoeng høyere blant kvinner. Likeledes finner vi betydelige effekter på yrkesinntekt: en økning på 40 tusen kroner for menn og 15 til 25 tusen kroner for kvinner avhengig av sammenlikningsgruppe. Den høyere graden av selvforsørgelse blant gifte innvandrere med opphold på humanitært grunnlag vises også i at andelen av menn som mottar økonomisk sosialhjelp er anslått til å ha falt med 12 til 14 prosentpoeng som følge av regelendringen.

Selv om våre analyser tyder på betydelige effekter av underholdskravet i de første årene etter opphold, er datagrunnlaget for tynt til å kunne konkludere på de langsiktige effektene. Vår analyse av familieinnvandring viser klart at søknader og gjenforeninger er lavere etter fire år, men i den grad dette er forsinkelser vil effekten av regelendringen avta etter ytterligere et par år. Også for arbeidsmarkedsutfall finner vi tegn til fall i styrken av effekter over tid. For å kunne dokumentere de langsiktige effektene bør denne studien følges opp når flere år med utfallsdata er tilgjengelig for personer med opphold etter regelendringen. En oppfølgerstudie vil også kunne teste nærmere hvorvidt de positive arbeidsmarkedseffektene vedvarer etter at ektefellen kommer til Norge eller etter at innvandreren har fått bosettingstillatelse. Selv om de direkte insentivene dermed er borte vil sysselsettingen kunne være høyere på varig basis grunnet arbeidserfaring og fordelene med et bedre fotfeste i arbeidsmarkedet. Regelverksendringer i form av strengere underholdskrav vil også kunne påvirke ektefelles arbeidsmarkedsdeltakelse. Endelig vil det være informativt for politikktutforming med kunnskap om hvorvidt ytterligere innstramminger av regelverket innført senere har hatt liknende effekter.

Referanser

- Brekke, J-P. og M.F. Aarset (2009), Why Norway? Understanding Asylum Destinations, Rapport 2009:12, Institutt for samfunnsforskning.
- Daugstad, G. (2008), Innvandring og innvandrere 2008, Statistiske analyser 103, Statistisk sentralbyrå, http://www.ssb.no/emner/02/sa_innvand/sa103/sa103.pdf.
- Hatton, T.J. (2009), The Rise and Fall of Asylum: What Happened and Why? *Economic Journal*, vol. 119 (535), F183-213.
- Henriksen, K. og K. Kraakenes (2010), *Monitor for introduksjonsordningen 2008*. Rapporter 2010/7, Statistisk sentralbyrå.
- Nørholm, A.-M. og A.K. Storhaug (2005), Underholdskravet i utlendingsforskriften § 25 fjerde ledd – evaluering av endringen innført i mai 2003”, rapport UDI.
- Olsen, B. (2008), *Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 2007*. Rapporter 2008/53, Statistisk sentralbyrå.
- RS 2003-2006, rundskriv UDI.
- Statistisk sentralbyrå (2010), Om statistikken: Innvandrere, innvandringsgrunn, <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvgrunn/om.html>.
- UDI (2005), Tall og fakta 2004, Oslo: Utlendingsdirektoratet.
- Aalandslid, V. og K.R. Tronstad (2010), *Familieinnvandring, kjønn og sysselsetting*. Rapporter 2010/23, Statistisk sentralbyrå.

Appendiks

A. Utfallsmål

Samlet yrkesinntekt er beregnet som pensjonsgivende inntekt opptjent i løpet av året minus visse trygdeutbetalinger: dagpenger ved arbeidsledighet, rehabiliteringspenger (fra 2002), attføringspenger (fra 2002) og tidsbegrenset uførestønad (fra 2004). Pensjonsgivende inntekt er det samme som personinntekt etter skatteloven §55, med unntak av de inntekter som er nevnt i folketrygdløven §3-15 andre ledd. I følge skatteloven er fordeler vunnet ved arbeid, dvs. lønn, honorar, feriepenger, dagpenger, sykepenger, foreldrepenger, rehabiliteringspenger, attføringspenger, og tidsbegrenset uførestønad, å regne som personinntekt. Likeledes skal det beregnes personinntekt for eier av enkeltpersonforetak. For eier av enkeltpersonforetak er det alminnelig inntekt fra virksomheten før fradrag for fremførbart underskudd som danner utgangspunkt for beregning av personinntekt.

Lønnsinntekt er beregnet ved å summere alle kontantlønnsutbetalinger til arbeidstakeren gjennom året i både koblete og ukoblete filer fra Arbeidstaker- og arbeidsgiverregisteret og Skattedirektoratets Lønns- og trekkoppgaverregister. Kontantlønn er summen av kodene 111, 113, 114, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 131, 134, 139, 140, 141, 144, 149, 151, 161, 912, 913, 914, 949, 961, 971 fratrasket kode 924 i lønns- og trekkoppgaverregisteret.

Sysselsatt (inntekt > 0) er en indikatorvariabel som tar verdien 1 hvis personen har noe yrkesinntekt i løpet av året.

Sysselsatt (inntekt > Ltr 1) er en indikatorvariabel som tar verdien 1 hvis personen har samlet yrkesinntekt lik eller over lønnstrinn 1 i Statens lønnsregulativ (for eksempel, 167 500,- i 2004).

Ansatt (i Areg) er en indikatorvariabel som tar verdien 1 hvis personen står oppført i Statistisk sentralbyrå sin statistikkversjon av NAVs Arbeidstaker- og arbeidsgiverregister med en positiv kontantlønnsutbetaling i løpet av året.

Dagpenger er en indikatorvariabel som tar verdien 1 hvis personen står oppført i NAV sitt ARENA register med dagpengeutbetaling i forbindelse med arbeidsledighet eller deltakelse på tiltak.

Sosialstøtte er en indikatorvariabel som tar verdien 1 hvis personen har mottatt økonomisk sosialhjelp i løpet av året.

B. Komplette regresjonsresultater

Tabell B1. Regresjonsresultater for menn, med utvidet sammenlikningsgruppe

Utfall:	Sysselsatt (inntekt >0)	Sysselsatt (inntekt >Ltr 1)	Ansatt (i Areg)	Lønns- inntekt	Samlet yrkes- inntekt	Dagpenger	Sosial- støtte
OHG etter endring	0.059 (0.009)	0.111 (0.010)	0.070 (0.010)	34256 (2894)	40355 (3139)	-0.021 (0.007)	-0.140 (0.010)
OHG	0.028 (0.011)	-0.023 (0.012)	0.003 (0.013)	-7022 (3589)	-10430 (3893)	0.034 (0.009)	0.076 (0.013)
Etter reform	-0.071 (0.007)	-0.050 (0.008)	-0.071 (0.008)	-21678 (2331)	-23036 (2529)	0.001 (0.006)	0.015 (0.008)
Introduksjons stønad	-0.128 (0.006)	-0.246 (0.007)	-0.147 (0.007)	-64399 (1970)	-75477 (2136)	-0.093 (0.005)	0.117 (0.007)
Alder ved opphold	-0.011 (0.000)	-0.007 (0.000)	-0.011 (0.000)	-2352 (67)	-2796 (72)	-0.003 (0.000)	0.008 (0.000)
Gift ved opphold	0.003 (0.010)	0.023 (0.012)	0.007 (0.013)	6573 (3536)	10986 (3835)	-0.012 (0.009)	-0.017 (0.013)
Gift med asylsøker	0.019 (0.011)	0.027 (0.012)	0.025 (0.013)	8894 (3581)	7515 (3884)	-0.005 (0.009)	0.028 (0.013)
Irak	-0.114 (0.004)	-0.171 (0.005)	-0.142 (0.005)	-52319 (1407)	-58892 (1527)	-0.010 (0.004)	0.193 (0.005)
Somalia	-0.148 (0.004)	-0.215 (0.005)	-0.165 (0.005)	-67518 (1515)	-79609 (1643)	-0.003 (0.004)	0.187 (0.005)
Afghanistan	-0.064 (0.006)	-0.115 (0.007)	-0.077 (0.007)	-29706 (1942)	-37120 (2106)	-0.051 (0.005)	0.135 (0.007)
Botid	0.180 (0.007)	0.178 (0.009)	0.223 (0.009)	50757 (2515)	55261 (2728)	0.094 (0.007)	-0.078 (0.009)
Botid^2	-0.031 (0.002)	-0.026 (0.002)	-0.040 (0.002)	-7742 (611)	-7645 (663)	-0.011 (0.002)	0.006 (0.002)
Botid^3	0.002 (0.000)	0.001 (0.000)	0.002 (0.000)	367 (43)	346 (47)	0.000 (0.000)	-0.000 (0.000)
Observasjon 1999	0.002 (0.025)	-0.025 (0.029)	-0.041 (0.031)	-4534 (8569)	-5266 (9295)	-0.005 (0.022)	-0.037 (0.030)
2000	0.069 (0.024)	0.001 (0.027)	0.001 (0.029)	4566 (8062)	3115 (8745)	-0.000 (0.021)	-0.120 (0.029)
2001	0.148 (0.024)	0.099 (0.027)	0.079 (0.029)	28497 (7959)	29355 (8633)	0.018 (0.021)	-0.201 (0.028)
2002	0.128 (0.024)	0.098 (0.027)	0.054 (0.029)	32015 (7955)	34332 (8629)	0.074 (0.021)	-0.234 (0.028)
2003	0.086 (0.023)	0.040 (0.027)	-0.003 (0.028)	19799 (7932)	18788 (8604)	0.088 (0.021)	-0.220 (0.028)
2004	0.106 (0.024)	0.037 (0.027)	-0.022 (0.029)	22729 (7965)	20203 (8640)	0.090 (0.021)	-0.227 (0.028)
2005	0.131 (0.024)	0.042 (0.027)	-0.017 (0.029)	30605 (8031)	25555 (8711)	0.078 (0.021)	-0.273 (0.029)
2006	0.177 (0.024)	0.078 (0.027)	0.065 (0.029)	48524 (8092)	41953 (8778)	0.031 (0.021)	-0.279 (0.029)
2007	0.217 (0.024)	0.134 (0.028)	0.121 (0.029)	74946 (8155)	70501 (8845)	0.002 (0.021)	-0.295 (0.029)
Konstant	0.789 (0.024)	0.360 (0.028)	0.647 (0.029)	117212 (8193)	144796 (8887)	0.022 (0.021)	0.518 (0.029)

Note: Antall observasjoner er 68 004. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Tabell B2. Regresjonsresultater for menn, med utvidet sammenlikningsgruppe og effektanslag etter botid i Norge

Utfall:	Sysselsatt (inntekt >0)	Sysselsatt (inntekt >Ltr 1)	Ansatt (i Areg)	Lønns- inntekt	Samlet yrkes- inntekt	Dagpenger	Sosial- støtte
OHG etter	0.008	0.135	0.047	38463	46406	-0.008	-0.150
Botid=1	(0.013)	(0.015)	(0.016)	(4480)	(4859)	(0.012)	(0.016)
Botid=2	0.071	0.098	0.067	32188	38874	-0.028	-0.244
	(0.014)	(0.016)	(0.017)	(4653)	(5048)	(0.012)	(0.017)
Botid=3	0.103	0.101	0.100	35381	39346	-0.029	-0.096
	(0.015)	(0.017)	(0.018)	(5037)	(5463)	(0.013)	(0.018)
Botid=4	0.074	0.096	0.077	26827	31108	-0.023	0.014
	(0.019)	(0.022)	(0.023)	(6404)	(6946)	(0.017)	(0.023)
OHG	0.028	-0.023	0.003	-7041	-10462	0.034	0.077
	(0.011)	(0.012)	(0.013)	(3589)	(3893)	(0.009)	(0.013)
Etter reform	-0.072	-0.049	-0.071	-21518	-22809	0.001	0.010
	(0.007)	(0.008)	(0.008)	(2336)	(2534)	(0.006)	(0.008)
Introduksjons stønad	-0.128	-0.246	-0.146	-64531	-75656	-0.092	0.123
	(0.006)	(0.007)	(0.007)	(1977)	(2144)	(0.005)	(0.007)
Alder ved opphold	-0.011	-0.007	-0.011	-2352	-2798	-0.003	0.008
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(67)	(72)	(0.000)	(0.000)
Gift ved opphold	0.002	0.023	0.007	6592	11016	-0.012	-0.018
	(0.010)	(0.012)	(0.013)	(3536)	(3835)	(0.009)	(0.013)
Gift med asylsøker	0.019	0.027	0.025	8889	7508	-0.005	0.028
	(0.011)	(0.012)	(0.013)	(3581)	(3884)	(0.009)	(0.013)
Irak	-0.114	-0.171	-0.143	-52328	-58900	-0.010	0.193
	(0.004)	(0.005)	(0.005)	(1408)	(1527)	(0.004)	(0.005)
Somalia	-0.148	-0.215	-0.165	-67496	-79569	-0.003	0.186
	(0.004)	(0.005)	(0.005)	(1515)	(1644)	(0.004)	(0.005)
Afghanistan	-0.065	-0.115	-0.078	-29584	-36942	-0.051	0.132
	(0.006)	(0.007)	(0.007)	(1944)	(2109)	(0.005)	(0.007)
Botid	0.170	0.183	0.218	51426	56303	0.097	-0.082
	(0.008)	(0.009)	(0.009)	(2592)	(2812)	(0.007)	(0.009)
Botid^2	-0.029	-0.027	-0.039	-7866	-7840	-0.012	0.007
	(0.002)	(0.002)	(0.002)	(624)	(677)	(0.002)	(0.002)
Botid^3	0.001	0.001	0.002	373	356	0.000	-0.000
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(44)	(48)	(0.000)	(0.000)
Observasjon 1999	0.003	-0.026	-0.041	-4616	-5393	-0.005	-0.036
	(0.025)	(0.029)	(0.031)	(8570)	(9296)	(0.022)	(0.030)
2000	0.071	0.000	0.002	4418	2885	-0.001	-0.118
	(0.024)	(0.027)	(0.029)	(8063)	(8746)	(0.021)	(0.029)
2001	0.151	0.098	0.081	28242	28961	0.017	-0.199
	(0.024)	(0.027)	(0.029)	(7962)	(8637)	(0.021)	(0.028)
2002	0.133	0.096	0.057	31645	33762	0.073	-0.230
	(0.024)	(0.027)	(0.029)	(7961)	(8636)	(0.021)	(0.028)
2003	0.091	0.038	-0.001	19409	18190	0.087	-0.215
	(0.024)	(0.027)	(0.029)	(7938)	(8611)	(0.021)	(0.028)
2004	0.113	0.034	-0.018	22119	19289	0.089	-0.222
	(0.024)	(0.027)	(0.029)	(7980)	(8656)	(0.021)	(0.028)
2005	0.137	0.039	-0.014	30159	24807	0.077	-0.262
	(0.024)	(0.027)	(0.029)	(8043)	(8724)	(0.021)	(0.029)
2006	0.181	0.077	0.067	48053	41305	0.030	-0.272
	(0.024)	(0.027)	(0.029)	(8099)	(8784)	(0.021)	(0.029)
2007	0.221	0.132	0.123	74742	70169	0.001	-0.295
	(0.024)	(0.028)	(0.029)	(8158)	(8849)	(0.021)	(0.029)

Konstant	0.796 (0.024)	0.357 (0.028)	0.651 (0.029)	116676 (8208)	143961 (8903)	0.020 (0.021)	0.521 (0.029)
----------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Note: Antall observasjoner er 68 004. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Tabell B3. Regresjonsresultater for menn, med single humanitært grunnlag sammenlikningsgruppe

Utfall:	Sysselsatt (inntekt >0)	Sysselsatt (inntekt >1tr 1)	Ansatt (i Areg)	Lønns- inntekt	Samlet yrkes- inntekt	Dagpenger	Sosial- støtte
OHG etter endring	0.056 (0.010)	0.106 (0.011)	0.065 (0.012)	30506 (3164)	35343 (3409)	-0.000 (0.009)	-0.115 (0.012)
OHG	0.023 (0.004)	-0.005 (0.005)	0.007 (0.005)	-68 (1470)	1329 (1584)	0.017 (0.004)	0.053 (0.005)
Etter reform	-0.078 (0.009)	-0.061 (0.010)	-0.087 (0.010)	-24217 (2832)	-25539 (3052)	-0.013 (0.008)	0.017 (0.010)
Introduksjons stønad	-0.137 (0.007)	-0.247 (0.008)	-0.145 (0.008)	-61509 (2287)	-72769 (2465)	-0.100 (0.006)	0.110 (0.008)
Alder ved opphold	-0.010 (0.000)	-0.007 (0.000)	-0.010 (0.000)	-2222 (75)	-2609 (81)	-0.003 (0.000)	0.008 (0.000)
Irak	-0.098 (0.005)	-0.159 (0.005)	-0.127 (0.006)	-51782 (1582)	-59365 (1705)	-0.008 (0.004)	0.183 (0.006)
Somalia	-0.137 (0.005)	-0.208 (0.006)	-0.154 (0.006)	-66975 (1703)	-79531 (1835)	-0.003 (0.005)	0.185 (0.006)
Afghanistan	-0.054 (0.007)	-0.106 (0.008)	-0.063 (0.008)	-29065 (2211)	-36662 (2382)	-0.052 (0.006)	0.128 (0.008)
Botid	0.169 (0.009)	0.169 (0.010)	0.215 (0.010)	47397 (2844)	52914 (3065)	0.110 (0.008)	-0.050 (0.010)
Botid^2	-0.030 (0.002)	-0.026 (0.002)	-0.041 (0.003)	-7631 (687)	-8001 (741)	-0.014 (0.002)	0.003 (0.003)
Botid^3	0.002 (0.000)	0.001 (0.000)	0.002 (0.000)	375 (48)	394 (52)	0.000 (0.000)	-0.000 (0.000)
Observasjon 1999	-0.003 (0.029)	-0.036 (0.033)	-0.047 (0.035)	-5453 (9578)	-6603 (10321)	-0.001 (0.026)	-0.053 (0.035)
2000	0.054 (0.027)	-0.012 (0.031)	-0.013 (0.033)	1660 (9055)	252 (9758)	-0.001 (0.025)	-0.145 (0.033)
2001	0.140 (0.027)	0.085 (0.031)	0.065 (0.033)	25496 (8936)	26488 (9629)	0.015 (0.024)	-0.224 (0.033)
2002	0.128 (0.027)	0.094 (0.031)	0.049 (0.033)	30957 (8942)	33454 (9636)	0.075 (0.024)	-0.261 (0.033)
2003	0.088 (0.027)	0.042 (0.031)	-0.004 (0.033)	20109 (8919)	19488 (9611)	0.090 (0.024)	-0.256 (0.033)
2004	0.112 (0.027)	0.040 (0.031)	-0.021 (0.033)	22700 (8960)	20409 (9655)	0.096 (0.024)	-0.269 (0.033)
2005	0.144 (0.027)	0.047 (0.031)	-0.012 (0.033)	31619 (9037)	27082 (9739)	0.085 (0.025)	-0.325 (0.033)
2006	0.191 (0.028)	0.091 (0.032)	0.078 (0.034)	50221 (9108)	45223 (9815)	0.033 (0.025)	-0.330 (0.033)
2007	0.233 (0.028)	0.144 (0.032)	0.140 (0.034)	76269 (9178)	72621 (9890)	0.007 (0.025)	-0.349 (0.033)
Konstant	0.796 (0.028)	0.378 (0.032)	0.654 (0.034)	122032 (9211)	148035 (9926)	0.013 (0.025)	0.498 (0.034)

Note: Antall observasjoner er 51 859. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Tabell B4. Regresjonsresultater for menn, med single humanitært grunnlag sammenlikningsgruppe og effektanslag etter botid i Norge

Utfall:	Sysselsatt (inntekt >0)	Sysselsatt (inntekt >ltr 1)	Ansatt (i Areg)	Lønns- inntekt	Samlet yrkes- inntekt	Dagpenger	Sosial- støtte
OHG etter	-0.005	0.123	0.036	31157	37791	0.022	-0.109
Botid=1	(0.014)	(0.016)	(0.017)	(4663)	(5025)	(0.013)	(0.017)
Botid=2	0.068	0.092	0.062	27480	32565	-0.008	-0.218
	(0.014)	(0.017)	(0.018)	(4794)	(5166)	(0.013)	(0.017)
Botid=3	0.108	0.101	0.099	33980	36541	-0.014	-0.084
	(0.016)	(0.018)	(0.019)	(5158)	(5558)	(0.014)	(0.019)
Botid=4	0.083	0.105	0.082	29172	33247	-0.014	0.018
	(0.020)	(0.022)	(0.024)	(6476)	(6979)	(0.018)	(0.024)
OHG	0.023	-0.005	0.007	-62	1332	0.017	0.053
	(0.004)	(0.005)	(0.005)	(1470)	(1584)	(0.004)	(0.005)
Etter reform	-0.080	-0.061	-0.088	-24238	-25506	-0.013	0.012
	(0.009)	(0.010)	(0.010)	(2838)	(3059)	(0.008)	(0.010)
Introduksjons stønad	-0.136	-0.247	-0.144	-61479	-72772	-0.100	0.117
	(0.007)	(0.008)	(0.008)	(2300)	(2479)	(0.006)	(0.008)
Alder ved opphold	-0.010	-0.007	-0.010	-2222	-2610	-0.003	0.008
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(75)	(81)	(0.000)	(0.000)
Irak	-0.098	-0.159	-0.127	-51791	-59364	-0.008	0.183
	(0.005)	(0.005)	(0.006)	(1582)	(1705)	(0.004)	(0.006)
Somalia	-0.138	-0.208	-0.154	-66995	-79528	-0.003	0.184
	(0.005)	(0.006)	(0.006)	(1704)	(1836)	(0.005)	(0.006)
Afghanistan	-0.056	-0.106	-0.064	-29080	-36623	-0.051	0.124
	(0.007)	(0.008)	(0.008)	(2215)	(2387)	(0.006)	(0.008)
Botid	0.153	0.173	0.207	47390	53407	0.115	-0.051
	(0.009)	(0.010)	(0.011)	(2970)	(3200)	(0.008)	(0.011)
Botid^2	-0.027	-0.027	-0.039	-7634	-8103	-0.015	0.003
	(0.002)	(0.002)	(0.003)	(709)	(764)	(0.002)	(0.003)
Botid^3	0.001	0.001	0.002	376	400	0.001	0.000
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(49)	(53)	(0.000)	(0.000)
Observasjon 1999	-0.002	-0.036	-0.046	-5450	-6656	-0.001	-0.052
	(0.029)	(0.033)	(0.035)	(9578)	(10322)	(0.026)	(0.035)
	0.058	-0.012	-0.011	1666	149	-0.003	-0.144
2000	(0.027)	(0.031)	(0.033)	(9058)	(9761)	(0.025)	(0.033)
	0.145	0.084	0.068	25508	26325	0.014	-0.222
2001	(0.027)	(0.031)	(0.033)	(8941)	(9635)	(0.024)	(0.033)
	0.136	0.092	0.053	30977	33217	0.072	-0.258
2002	(0.027)	(0.031)	(0.033)	(8953)	(9648)	(0.024)	(0.033)
	0.096	0.040	0.000	20133	19249	0.087	-0.252
2003	(0.027)	(0.031)	(0.033)	(8930)	(9624)	(0.024)	(0.033)
	0.124	0.037	-0.015	22680	20009	0.092	-0.266
2004	(0.027)	(0.031)	(0.033)	(8985)	(9682)	(0.025)	(0.033)
	0.154	0.046	-0.006	31802	26906	0.082	-0.314
2005	(0.027)	(0.031)	(0.033)	(9058)	(9761)	(0.025)	(0.033)
	0.197	0.090	0.081	50156	44973	0.031	-0.323
2006	(0.028)	(0.032)	(0.034)	(9118)	(9826)	(0.025)	(0.033)
	0.239	0.143	0.143	76278	72451	0.005	-0.350
2007	(0.028)	(0.032)	(0.034)	(9183)	(9896)	(0.025)	(0.033)
Konstant	0.809	0.375	0.661	122042	147643	0.009	0.499
	(0.028)	(0.032)	(0.034)	(9236)	(9953)	(0.025)	(0.034)

Note: Antall observasjoner er 51 859. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Tabell B5. Regresjonsresultater for kvinner, med utvidet sammenlikningsgruppe

Utfall:	Sysselsatt (inntekt >0)	Sysselsatt (inntekt >1tr 1)	Ansatt (i Areg)	Lønns- inntekt	Samlet yrkes- inntekt	Dagpenger	Sosial- støtte
OHG etter endring	0.079 (0.016)	0.071 (0.012)	0.084 (0.015)	21589 (3327)	24824 (3698)	-0.001 (0.007)	0.005 (0.015)
OHG	0.027 (0.021)	-0.010 (0.017)	0.027 (0.020)	-5458 (4422)	-5411 (4916)	0.012 (0.010)	-0.035 (0.020)
Etter reform	-0.085 (0.011)	-0.021 (0.009)	-0.053 (0.011)	-12436 (2426)	-13512 (2697)	0.003 (0.005)	-0.014 (0.011)
Introduksjons stønad	-0.079 (0.009)	-0.127 (0.007)	-0.077 (0.009)	-29848 (1956)	-38359 (2174)	-0.037 (0.004)	0.070 (0.009)
Alder ved opphold	-0.008 (0.000)	-0.002 (0.000)	-0.006 (0.000)	-647 (62)	-993 (69)	-0.001 (0.000)	0.008 (0.000)
Gift ved opphold	-0.020 (0.020)	0.002 (0.016)	-0.025 (0.020)	3573 (4298)	2282 (4777)	-0.006 (0.010)	0.041 (0.019)
Gift med asylsøker	-0.018 (0.020)	0.010 (0.016)	0.014 (0.020)	-3717 (4279)	-3818 (4757)	0.009 (0.010)	-0.332 (0.019)
Irak	-0.274 (0.009)	-0.178 (0.007)	-0.256 (0.009)	-48094 (1877)	-54005 (2087)	-0.027 (0.004)	0.119 (0.008)
Somalia	-0.357 (0.007)	-0.220 (0.005)	-0.308 (0.007)	-66514 (1430)	-76943 (1589)	-0.024 (0.003)	0.237 (0.006)
Afghanistan	-0.205 (0.015)	-0.152 (0.012)	-0.194 (0.014)	-45356 (3121)	-51148 (3469)	-0.025 (0.007)	0.029 (0.014)
Botid	0.162 (0.012)	0.091 (0.010)	0.153 (0.012)	26058 (2625)	30724 (2918)	0.017 (0.006)	-0.019 (0.012)
Botid^2	-0.023 (0.003)	-0.009 (0.002)	-0.022 (0.003)	-2992 (637)	-3417 (709)	0.001 (0.001)	-0.005 (0.003)
Botid^3	0.001 (0.000)	0.000 (0.000)	0.001 (0.000)	125 (45)	136 (50)	-0.000 (0.000)	0.000 (0.000)
Observasjon 1999	0.056 (0.039)	0.010 (0.031)	0.022 (0.039)	4896 (8410)	5493 (9348)	-0.005 (0.019)	0.002 (0.037)
2000	0.105 (0.037)	0.019 (0.030)	0.063 (0.036)	7548 (7897)	8808 (8778)	-0.003 (0.018)	-0.066 (0.035)
2001	0.175 (0.036)	0.076 (0.029)	0.131 (0.036)	21804 (7780)	24539 (8648)	0.009 (0.017)	-0.074 (0.035)
2002	0.172 (0.036)	0.092 (0.029)	0.128 (0.035)	26296 (7743)	30780 (8607)	0.025 (0.017)	-0.077 (0.034)
2003	0.128 (0.036)	0.068 (0.029)	0.075 (0.035)	20196 (7720)	23059 (8581)	0.027 (0.017)	-0.054 (0.034)
2004	0.118 (0.036)	0.051 (0.029)	0.038 (0.036)	18570 (7758)	22395 (8624)	0.028 (0.017)	-0.081 (0.035)
2005	0.122 (0.037)	0.041 (0.029)	0.029 (0.036)	17993 (7818)	20527 (8691)	0.026 (0.018)	-0.117 (0.035)
2006	0.135 (0.037)	0.036 (0.029)	0.063 (0.036)	22684 (7883)	22919 (8763)	0.009 (0.018)	-0.111 (0.035)
2007	0.179 (0.037)	0.054 (0.030)	0.090 (0.036)	33373 (7960)	34063 (8849)	-0.004 (0.018)	-0.104 (0.035)
Konstant	0.534 (0.037)	0.136 (0.030)	0.374 (0.037)	45144 (8001)	61689 (8895)	0.031 (0.018)	0.384 (0.036)

Note: Antall observasjoner er 32 467. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Tabell B6. Regresjonsresultater for kvinner, med utvidet sammenlikningsgruppe og effektanslag etter botid i Norge

Utfall:	Sysselsatt (inntekt >0)	Sysselsatt (inntekt >ltr 1)	Ansatt (i Areg)	Lønns- inntekt	Samlet yrkes- inntekt	Dagpenger	Sosial- støtte
OHG etter	0.059	0.086	0.049	21130	25771	0.010	0.034
Botid=1	(0.023)	(0.019)	(0.023)	(5013)	(5572)	(0.011)	(0.022)
Botid=2	0.090	0.073	0.089	23009	27400	-0.003	-0.013
	(0.025)	(0.020)	(0.025)	(5352)	(5949)	(0.012)	(0.024)
Botid=3	0.084	0.069	0.115	23366	23977	-0.008	-0.008
	(0.029)	(0.023)	(0.028)	(6219)	(6913)	(0.014)	(0.028)
Botid=4	0.114	0.012	0.124	14899	15205	-0.023	-0.023
	(0.043)	(0.034)	(0.042)	(9109)	(10126)	(0.020)	(0.041)
OHG	0.027	-0.010	0.027	-5471	-5453	0.012	-0.035
	(0.021)	(0.017)	(0.020)	(4423)	(4916)	(0.010)	(0.020)
Etter reform	-0.086	-0.020	-0.054	-12333	-13318	0.004	-0.013
	(0.011)	(0.009)	(0.011)	(2432)	(2703)	(0.005)	(0.011)
Introduksjons stønad	-0.079	-0.128	-0.076	-29955	-38508	-0.038	0.070
	(0.009)	(0.007)	(0.009)	(1960)	(2179)	(0.004)	(0.009)
Alder ved opphold	-0.008	-0.002	-0.006	-647	-993	-0.001	0.008
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(62)	(69)	(0.000)	(0.000)
Gift ved opphold	-0.020	0.002	-0.026	3580	2301	-0.006	0.041
	(0.020)	(0.016)	(0.020)	(4298)	(4778)	(0.010)	(0.019)
Gift med asylsøker	-0.018	0.010	0.015	-3718	-3825	0.009	-0.332
	(0.020)	(0.016)	(0.020)	(4279)	(4757)	(0.010)	(0.019)
Irak	-0.274	-0.178	-0.256	-48100	-54013	-0.027	0.119
	(0.009)	(0.007)	(0.009)	(1877)	(2087)	(0.004)	(0.008)
Somalia	-0.357	-0.220	-0.308	-66497	-76890	-0.024	0.237
	(0.007)	(0.005)	(0.007)	(1431)	(1591)	(0.003)	(0.006)
Afghanistan	-0.205	-0.153	-0.193	-45370	-51193	-0.026	0.029
	(0.015)	(0.012)	(0.014)	(3121)	(3470)	(0.007)	(0.014)
Botid	0.159	0.094	0.148	25976	30893	0.019	-0.014
	(0.013)	(0.010)	(0.012)	(2684)	(2984)	(0.006)	(0.012)
Botid^2	-0.023	-0.010	-0.021	-2966	-3435	0.001	-0.006
	(0.003)	(0.002)	(0.003)	(647)	(719)	(0.001)	(0.003)
Botid^3	0.001	0.000	0.001	123	136	-0.000	0.001
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(45)	(50)	(0.000)	(0.000)
Observasjon 1999	0.056	0.010	0.023	4899	5457	-0.005	0.001
	(0.039)	(0.031)	(0.039)	(8411)	(9349)	(0.019)	(0.037)
2000	0.106	0.018	0.064	7554	8747	-0.003	-0.067
	(0.037)	(0.030)	(0.036)	(7898)	(8780)	(0.018)	(0.035)
2001	0.177	0.075	0.133	21809	24435	0.008	-0.076
	(0.036)	(0.029)	(0.036)	(7783)	(8652)	(0.017)	(0.035)
2002	0.174	0.091	0.131	26296	30641	0.024	-0.079
	(0.036)	(0.029)	(0.035)	(7748)	(8613)	(0.017)	(0.034)
2003	0.129	0.066	0.078	20186	22897	0.026	-0.056
	(0.036)	(0.029)	(0.035)	(7725)	(8587)	(0.017)	(0.034)
2004	0.120	0.049	0.042	18573	22195	0.027	-0.085
	(0.036)	(0.029)	(0.036)	(7769)	(8636)	(0.017)	(0.035)
2005	0.124	0.039	0.033	17951	20250	0.025	-0.119
	(0.037)	(0.029)	(0.036)	(7829)	(8702)	(0.018)	(0.035)
2006	0.137	0.034	0.066	22592	22655	0.007	-0.114
	(0.037)	(0.030)	(0.036)	(7890)	(8770)	(0.018)	(0.035)
2007	0.180	0.053	0.093	33410	33997	-0.004	-0.105
	(0.037)	(0.030)	(0.036)	(7964)	(8853)	(0.018)	(0.035)

Konstant	0.537 (0.037)	0.134 (0.030)	0.378 (0.037)	45196 (8014)	61533 (8909)	0.029 (0.018)	0.381 (0.036)
----------	------------------	------------------	------------------	-----------------	-----------------	------------------	------------------

Note: Antall observasjoner er 32 467. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Tabell B7. Regresjonsresultater for kvinner, med single humanitært grunnlag sammenlikningsgruppe

Utfall:	Sysselsatt (inntekt >0)	Sysselsatt (inntekt >1tr 1)	Ansatt (i Areg)	Lønns- inntekt	Samlet yrkes- inntekt	Dagpenger	Sosial- støtte
OHG etter endring	0.021 (0.018)	0.034 (0.014)	0.041 (0.018)	12946 (3645)	15171 (4217)	-0.006 (0.009)	-0.020 (0.018)
OHG	0.018 (0.008)	0.003 (0.006)	0.011 (0.008)	1751 (1685)	836 (1949)	0.006 (0.004)	0.015 (0.008)
Etter reform	-0.084 (0.017)	-0.022 (0.013)	-0.058 (0.016)	-15426 (3412)	-16612 (3947)	0.003 (0.008)	-0.008 (0.017)
Introduksjons stønad	-0.074 (0.013)	-0.117 (0.010)	-0.069 (0.012)	-26892 (2578)	-35959 (2983)	-0.040 (0.006)	0.063 (0.013)
Alder ved opphold	-0.010 (0.000)	-0.004 (0.000)	-0.008 (0.000)	-1091 (74)	-1460 (85)	-0.001 (0.000)	0.011 (0.000)
Irak	-0.269 (0.013)	-0.171 (0.010)	-0.255 (0.012)	-50431 (2564)	-57655 (2967)	-0.028 (0.006)	0.173 (0.013)
Somalia	-0.336 (0.008)	-0.215 (0.006)	-0.291 (0.008)	-65490 (1660)	-76790 (1920)	-0.023 (0.004)	0.244 (0.008)
Afghanistan	-0.120 (0.030)	-0.151 (0.023)	-0.145 (0.029)	-39197 (6037)	-42438 (6985)	-0.023 (0.014)	0.110 (0.030)
Botid	0.165 (0.017)	0.099 (0.013)	0.172 (0.016)	28115 (3310)	34935 (3829)	0.025 (0.008)	-0.023 (0.017)
Botid^2	-0.030 (0.004)	-0.015 (0.003)	-0.032 (0.004)	-4664 (793)	-5722 (917)	-0.001 (0.002)	-0.007 (0.004)
Botid^3	0.002 (0.000)	0.001 (0.000)	0.002 (0.000)	258 (55)	315 (64)	-0.000 (0.000)	0.001 (0.000)
Observasjon 1999	0.065 (0.049)	0.013 (0.037)	0.068 (0.047)	9216 (9714)	10442 (11239)	-0.011 (0.023)	-0.040 (0.049)
2000	0.114 (0.046)	0.018 (0.035)	0.095 (0.044)	12715 (9206)	12196 (10650)	-0.007 (0.022)	-0.080 (0.046)
2001	0.196 (0.045)	0.068 (0.034)	0.160 (0.043)	25004 (9019)	26967 (10434)	-0.003 (0.022)	-0.110 (0.045)
2002	0.194 (0.045)	0.086 (0.034)	0.169 (0.043)	30329 (8987)	33291 (10398)	0.014 (0.021)	-0.121 (0.045)
2003	0.161 (0.045)	0.067 (0.034)	0.124 (0.043)	25108 (8979)	27896 (10388)	0.026 (0.021)	-0.105 (0.045)
2004	0.177 (0.045)	0.056 (0.034)	0.093 (0.043)	26098 (9047)	30016 (10467)	0.033 (0.022)	-0.129 (0.045)
2005	0.188 (0.046)	0.057 (0.035)	0.097 (0.044)	28019 (9133)	31195 (10567)	0.027 (0.022)	-0.165 (0.046)
2006	0.196 (0.046)	0.058 (0.035)	0.128 (0.044)	32777 (9222)	33553 (10669)	0.007 (0.022)	-0.155 (0.046)
2007	0.235 (0.047)	0.068 (0.035)	0.159 (0.045)	41835 (9325)	42766 (10788)	-0.003 (0.022)	-0.157 (0.047)
Konstant	0.597 (0.047)	0.183 (0.035)	0.386 (0.045)	57569 (9303)	74228 (10763)	0.037 (0.022)	0.349 (0.046)

Note: Antall observasjoner er 18 077. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Tabell B8. Regresjonsresultater for kvinner, med single humanitært grunnlag sammenlikningsgruppe og effektanslag etter botid i Norge

Utfall:	Sysselsatt (inntekt >0)	Sysselsatt (inntekt >ltr 1)	Ansatt (i Areg)	Lønns- inntekt	Samlet yrkes- inntekt	Dagpenger	Sosial- støtte
OHG etter	-0.018	0.043	-0.003	9524	13510	0.007	-0.005
Botid=1	(0.026)	(0.020)	(0.025)	(5156)	(5965)	(0.012)	(0.026)
Botid=2	0.026	0.030	0.040	12665	15630	-0.008	-0.040
Botid=3	(0.027)	(0.020)	(0.026)	(5399)	(6247)	(0.013)	(0.027)
Botid=4	0.045	0.038	0.084	17713	17120	-0.015	-0.018
Botid=5	(0.031)	(0.024)	(0.030)	(6214)	(7189)	(0.015)	(0.031)
Botid=6	0.104	0.004	0.118	15966	15620	-0.029	-0.016
Botid=7	(0.045)	(0.034)	(0.043)	(8898)	(10295)	(0.021)	(0.044)
OHG	0.018	0.003	0.012	1784	848	0.006	0.015
Etter reform	(0.008)	(0.006)	(0.008)	(1685)	(1950)	(0.004)	(0.008)
Introduksjons stønad	-0.087	-0.021	-0.062	-15647	-16674	0.004	-0.008
Alder ved opphold	(0.017)	(0.013)	(0.016)	(3425)	(3962)	(0.008)	(0.017)
Irak	-0.073	-0.117	-0.068	-26868	-35987	-0.040	0.064
Somalia	(0.013)	(0.010)	(0.012)	(2590)	(2997)	(0.006)	(0.013)
Afghanistan	-0.010	-0.004	-0.008	-1090	-1460	-0.001	0.011
Botid	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(74)	(85)	(0.000)	(0.000)
Botid^2	-0.269	-0.171	-0.255	-50434	-57656	-0.028	0.173
Botid^3	(0.013)	(0.010)	(0.012)	(2564)	(2967)	(0.006)	(0.013)
Observasjon 1999	-0.337	-0.215	-0.293	-65569	-76819	-0.023	0.244
2000	(0.008)	(0.006)	(0.008)	(1662)	(1922)	(0.004)	(0.008)
2001	-0.117	-0.152	-0.142	-38947	-42356	-0.024	0.110
2002	(0.030)	(0.023)	(0.029)	(6043)	(6992)	(0.014)	(0.030)
2003	0.154	0.101	0.159	27054	34443	0.029	-0.020
2004	(0.017)	(0.013)	(0.017)	(3464)	(4008)	(0.008)	(0.017)
2005	-0.028	-0.016	-0.029	-4461	-5624	-0.002	-0.008
2006	(0.004)	(0.003)	(0.004)	(818)	(947)	(0.002)	(0.004)
2007	0.001	0.001	0.002	247	310	-0.000	0.001
Konstant	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(56)	(65)	(0.000)	(0.000)
Observasjon 1999	0.067	0.012	0.070	9378	10514	-0.012	-0.040
2000	(0.049)	(0.037)	(0.047)	(9716)	(11241)	(0.023)	(0.049)
2001	0.117	0.017	0.099	13028	12335	-0.008	-0.080
2002	(0.046)	(0.035)	(0.044)	(9211)	(10657)	(0.022)	(0.046)
2003	0.200	0.067	0.166	25424	27152	-0.004	-0.111
2004	(0.045)	(0.034)	(0.043)	(9028)	(10445)	(0.022)	(0.045)
2005	0.200	0.084	0.177	30873	33529	0.012	-0.123
2006	(0.045)	(0.034)	(0.043)	(9002)	(10415)	(0.022)	(0.045)
2007	0.168	0.066	0.132	25708	28155	0.024	-0.107
Konstant	(0.045)	(0.034)	(0.043)	(8997)	(10409)	(0.022)	(0.045)
Observasjon 1999	0.186	0.054	0.104	26917	30379	0.030	-0.132
2000	(0.045)	(0.034)	(0.044)	(9081)	(10506)	(0.022)	(0.045)
2001	0.197	0.055	0.108	28856	31536	0.024	-0.166
2002	(0.046)	(0.035)	(0.044)	(9165)	(10603)	(0.022)	(0.046)
2003	0.203	0.056	0.136	33356	33781	0.005	-0.156
2004	(0.046)	(0.035)	(0.044)	(9240)	(10690)	(0.022)	(0.046)
2005	0.240	0.067	0.164	42264	42967	-0.004	-0.158
2006	(0.047)	(0.035)	(0.045)	(9335)	(10800)	(0.022)	(0.047)
2007	0.606	0.181	0.397	58423	74621	0.033	0.346
Konstant	(0.047)	(0.035)	(0.045)	(9339)	(10805)	(0.022)	(0.047)

Note: Antall observasjoner er 18 077. Estimerte standardavvik er oppgitt i parenteser.

Publikasjoner fra Frischsenteret

Alle publikasjoner er tilgjengelig i Pdf-format på : www.frisch.uio.no

Rapporter

1/2006	Finansiering av tros- og livssynssamfunn	Aanund Hylland
2/2006	Optimale strategier i et to-kvotesystem	Rolf Golombek, Cathrine Hagem, Michael Hoel
3/2006	Evaluering av tilskuddsordningen for organisasjoner for personer med nedsatt funksjonsevne	Rolf Golombek, Jo Thori Lind
4/2006	Aetats kvalifiserings- og opplæringstiltak – En empirisk analyse av seleksjon og virkninger	Ines Hardoy, Knut Røed, Tao Zhang
5/2006	Analyse av aldersdifferensiert arbeidsgiveravgift	Gaute Ellingsen, Knut Røed
6/2006	Utfall av yrkesrettet attføring i Norge 1994-2000	Tyra Ekhaugen
7/2006	Inntektsfordeling og inntektsmobilitet – pensjonsgivende inntekt i Norge 1971-2003	Ola Lotherington Vestad
8/2006	Effektiv måloppnåelse En analyse av utvalgte politiske målsetninger	Nils-Henrik M. von der Fehr
9/2006	Sektoranalyser – Gjennomgang av samfunnsøkonomiske analyser av effektiviseringspotensialer for utvalgte sektorer	Finn R. Førsund
10/2006	Veien til uføretrygd i Norge	Elisabeth Fevang, Knut Røed
1/2007	Generisk bytte En økonometrisk studie av aktørenes og prisenes betydning for substitusjon	Vivian Almendingen
2/2007	Firm entry and post-entry performance in selected Norwegian industries	Ola Lotherington Vestad
1/2008	Er kommunesektoren og/eller staten lønnsledende? En sammenlikning av lønnsnivå for arbeidstakere i kommunal, statlig og privat sektor	Elisabeth Fevang, Steinar Strøm, Erik Magnus Sæther
2/2008	Tjenestepensjon og mobilitet på arbeidsmarkedet	Nina Skrove Falch
3/2008	Ressurser i grunnskole og videregående opplæring i Norge 2003-2007	Torbjørn Hægeland, Lars J. Kirkebøen, Oddbjørn Raaum
4/2008	Norms and Tax Evasion	Erling Barth, Alexander W. Cappelen
1/2009	Revelation of Tax Evasion by Random Audits.	Erling Eide, Harald Goldstein,

	Report on Main Project, Part 1	Paul Gunnar Larssen, Jack-Willy Olsen
2/2009	Øre for læring – Ressurser i grunnskole og videregående opplæring i Norge 2003-2008	Torbjørn Hægeland, Lars J. Kirkebøen, Oddbjørn Raaum
3/2009	Effekter på arbeidstilbudet av pensjonsreformen	Erik Hernæs, Fedor Iskhakov
1/2010	Revelation of Tax Evasion by Random Audits. Report on Main Project, Part 2	Anders Berset, Erling Eide, Harald Goldstein, Paul Gunnar Larssen, Jack-Willy Olsen
2/2010	Effektivitets- og produktivitetsanalyser på StatRes-data	Dag Fjeld Edvardsen, Finn R. Førsund, Sverre A.C. Kittelsen
3/2010	Utdannings- og arbeidskarrierer hos unge voksne: Hvor havner ungdom som slutter skolen i ung alder?	Bernt Bratsberg, Oddbjørn Raaum, Knut Røed, Hege Marie Gjefsen
4/2010	Effekter av krav om forsørgelsesevne ved familiegjenforening	Bernt Bratsberg, Oddbjørn Raaum

Arbeidsnotater

1/2006	Costs and coverage of occupational pensions	Erik Hernæs, Tao Zhang
2/2006	Inntektsfordelingen i Norge, og forskjellige årsaker til ulikheter i pensjonsgivende inntekt	Ola Lotherington Vestad
3/2006	The Wage Effect of Computer-use in Norway	Fitwi H. Wolday
1/2007	An evaluation of the labour market response of eliminating the retirement earnings test rule	Erik Hernæs, Zhiyang Jia
1/2008	LIBEMOD 2000 - LIBeralisation MODel for the European Energy Markets: A Technical Description	F.R. Aune, K.A. Brekke, R. Golombek, S.A.C. Kittelsen, K.E. Rosendahl
2/2008	Modelling Households in LIBEMOD 2000 - A Nested CES Utility Function with Endowments	Sverre Kittelsen
3/2008	Analyseopplegg for å kunne male om reorganisering av skatteetaten fører til en mer effektiv ressursbruk	Finn R. Førsund, Sverre A.C. Kittelsen
4/2008	Patenter i modeller med teknologisk vekst – en litteraturoversikt med vekt på klimapolitikk	Helge Berglann
5/2008	The R&D of Norwegian Firms: an Empirical Analysis	Anton Giulio Manganelli
1/2009	An Informal Care Leave Arrangement – An Economic	Kebebew Negera

	Evaluation	
1/2010	Job Reallocation and Labour Mobility among Heterogeneous Firms in Norway	Dan Li

Memoranda

Serien publiseres av Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo, i samarbeid med Frischsenteret. Listen under omfatter kun memoranda tilknyttet prosjekter på Frischsenteret. En komplett oversikt over memoranda finnes på <http://www.oekonomi.uio.no/memo/>.

1/2006	The Determinants of Occupational Pensions	Erik Hernæs, John Piggott, Tao Zhang, Steinar Strøm
4/2006	Moving between Welfare Payments. The Case of Sickness Insurance for the Unemployed	Morten Henningsen
6/2006	Justifying Functional Forms in Models for Transitions between Discrete States, with Particular Reference to Employment-Unemployment Dynamics	John Dagsvik
15/2006	Retirement in Non-Cooperative and Cooperative Families	Erik Hernæs, Zhiyang Jia, Steinar Strøm
16/2006	Early Retirement and Company Characteristics	Erik Hernæs, Fedor Iskhakov and Steinar Strøm
20/2006	Simulating labor supply behavior when workers have preferences for job opportunities and face nonlinear budget constraints	John K. Dagsvik, Marilena Locatelli, Steinar Strøm
21/2006	Climate agreements: emission quotas versus technology policies	Rolf Golombek, Michael Hoel
22/2006	The Golden Age of Retirement	Line Smart Bakken
23/2006	Advertising as a Distortion of Social Learning	Kjell Arne Brekke, Mari Rege
24/2006	Advertising as Distortion of Learning in Markets with Network Externalities	Kjell Arne Brekke, Mari Rege
26/2006	Optimal Timing of Environmental Policy; Interaction Between Environmental Taxes and Innovation Externalities	Reyer Gerlagh, Snorre Kverndokk, Knut Einar Rosendahl
3/2007	Corporate investment, cash flow level and market imperfections: The case of Norway	B. Gabriela Mundaca, Kjell Bjørn Nordal
4/2007	Monitoring, liquidity provision and financial crisis risk	B. Gabriela Mundaca
5/2007	Total tax on Labour Income	Morten Nordberg

6/2007	Employment behaviour of marginal workers	Morten Nordberg
9/2007	As bad as it gets: Well being deprivation of sexually exploited trafficked women	Di Tommaso M.L., Shima I., Strøm S., Bettio F.
10/2007	Long-term Outcomes of Vocational Rehabilitation Programs: Labor Market Transitions and Job Durations for Immigrants	Tyra Ekhaugen
12/2007	Pension Entitlements and Wealth Accumulation	Erik Hernæs, Weizhen Zhu
13/2007	Unemployment Insurance in Welfare States: Soft Constraints and Mild Sanctions	Knut Røed, Lars Westlie
15/2007	Farrell Revisited: Visualising the DEA Production Frontier	Finn R. Førsund, Sverre A. C. Kittelsen, Vladimir E. Krivonozhko
16/2007	Reluctant Recyclers: Social Interaction in Responsibility Ascription	Kjell Arne Brekke , Gorm Kipperberg, Karine Nyborg
17/2007	Marital Sorting, Household Labor Supply, and Intergenerational Earnings Mobility across Countries	O. Raaum, B. Bratsberg, K. Røed, E. Österbacka, T. Eriksson, M. Jäntti, R. Naylor
18/2007	Pennies from heaven - Using exogenous tax variation to identify effects of school resources on pupil achievement	Torbjørn Hægeland, Oddbjørn Raaum and Kjell Gunnar Salvanes
19/2007	Trade-offs between health and absenteeism in welfare states: striking the balance	Simen Markussen
1/2008	Is electricity more important than natural gas? Partial liberalization of the Western European energy markets	Kjell Arne Brekke, Rolf Golombek, Sverre A.C. Kittelsen
3/2008	Dynamic programming model of health and retirement	Fedor Ishakov
8/2008	Nurses wanted. Is the job too harsh or is the wage too low?	M. L. Di Tommaso, Steinar Strøm, Erik Magnus Sæther
10/2008	Linking Environmental and Innovation Policy	Reyer Gerlagh, Snorre Kverndokk, Knut Einar Rosendahl
11/2008	Generic substitution	Kari Furu, Dag Morten Dalen, Marilena Locatelli, Steinar Strøm
14/2008	Pension Reform in Norway: evidence from a structural dynamic model	Fedor Iskhakov
15/2008	I Don't Want to Hear About it: Rational Ignorance among Duty-Oriented Consumers	Karine Nyborg
21/2008	Equity and Justice in Global Warming Policy	Snorre Kverndokk, Adam

		Rose
22/2008	The Impact of Labor Market Policies on Job Search Behavior and Post-Unemployment Job Quality	Simen Gaure, Knut Røed, Lars Westlie
24/2008	Norwegian Vocational Rehabilitation Programs: Improving Employability and Preventing Disability?	Lars Westlie
25/2008	The Long-term Impacts of Vocational Rehabilitation	Lars Westlie
28/2008	Climate Change, Catastrophic Risk and the Relative Unimportance of Discounting	Eric Nævdal, Jon Vislie
29/2008	Bush meets Hotelling: Effects of improved renewable energy technology on greenhouse gas emissions	Michael Hoel
7/2009	The Gate is Open: Primary Care Physicians as Social Security Gatekeepers	Benedicte Carlsen, Karine Nyborg
9/2009	Towards an Actuarially Fair Pension System in Norway	Ugo Colombino, Erik Hernæs, Marilena Locatelli, Steinar Strøm
13/2009	Moral Concerns on Tradable Pollution Permits in International Environmental Agreements	Johan Eyckmans, Snorre Kverndokk
14/2009	Productivity of Tax Offices in Norway	Finn R. Førsund, Dag Fjeld Edvardsen, Sverre A.C. Kittelsen, Frode Lindseth
19/2009	Closing the Gates? Evidence from a Natural Experiment on Physicians' Sickness Certification	Simen Markussen
20/2009	The Effectss of Sick-Leaves on Earnings	Simen Markussen
25/2009	Labour Supply Response of a Retirement Earnings Test Reform	Erik Hernæs, Zhiyang Jia

Frischsenteret

Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning er en uavhengig stiftelse opprettet av Universitetet i Oslo. Frischsenteret utfører samfunnsøkonomisk forskning i samarbeid med Økonomisk institutt ved Universitetet i Oslo. Forskningsprosjektene er i hovedsak finansiert av Norges forskningsråd, departementer og internasjonale organisasjoner. De fleste prosjektene utføres i samarbeid mellom Frischsenteret og forskere ved andre norske og utenlandske forskningsinstitusjoner.

Frischsenteret
Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Tlf: 22958810
Fax: 22958825
frisch@frisch.uio.no
www.frisch.uio.no